

---

# ARNAVUTLUK ÜLKE RAPORU

Mart 2012

## Yönetici Özeti

---

- Milli gelir ve nüfus yapısı olarak küçük bir ekonomi olmasının karşın istikrarlı bir büyüme içerisinde.
- 2005-2009 arasında kişi başı milli gelir ortalama %8 artış gösterirken global kriz esnasında artış oranı pozitif kalmayı başarmıştır.
- Şehirleşme oranı %52'ler seviyesinde olup nüfusu 1 milyonu aşan bir şehri yoktur.
- Organize perakendecilik hala sektör ortalamasının çok gerisinde olup perakende Pazarı Avrupa ortalamasının üzerinde büyümektedir.
- AT Kearney 2011 Global Perakende Gelişim Endeksine göre Arnavutluk yatırım yapılması gereken ilk 20 ülke içerisinde 13. sıradadır.
- AVM perakendeciliği 2005 sonrasında ortaya çıktı. Kiralanabilir alan halen çok düşük seviyelerde bulunmaktadır. Perakendeciliğe uygun alanın sınırlı olmasından dolayı, global krizin kiralara etkisi asgari seviyede olmuştur.

# İçerik

---

**1-Ülke Profili ve Makro Ekonomik Bakış**

**2-Sosyo-Ekonomik ve Demografik Yapı**

**3-Perakende Pazarı ve Rekabet**

**4-Emlak**

**5-Dış Ticaret**

**6-İnsan Kaynakları Uygulamaları**

**7-Finansal Yapı ve Dinamikler**

# Coğrafi Konum ve Özellikleri-1

*Arnavutluk 28,748 km<sup>2</sup>'lik yüz ölçümü ile dünyanın en geniş 144. ülkesidir.*

*Komşuları kuzeyde Karadağ, kuzeydoğusunda Kosova, doğusunda Makedonya ve güneyinde Yunanistan'dır. Ayrıca ülkenin batıda Adriyatik Denizi ve güneybatıda İyonya Denizi'ne kıyısı vardır. İyon Denizi ile Adriyatik Denizi arasındaki Otranto Boğazı'nın karşısındaki İtalya'ya uzaklığı 72 km'den (45 mil) daha azdır.*

## KONUMU

- Güneydoğu Avrupa'da, Adriyatik denizine sınır, güneyde Yunanistan ve Karadağ ile kuzeyde Kosova arasında yer alır.

## KOMŞU ÜLKELER

- Yunanistan 282 km, Makedonya 151 km, Karadağ 172 km, Kosova 112 km

## ÖNEMLİ ŞEHİRLER

- Başkenti Tiran şehridir.
- Önemli şehirler: Tiran, Dıraç, Elbasan, Avlonya, İşkodra

## Coğrafi Konum ve Özellikleri-2

---

### UÇUŞ SÜRESİ - GMT

- İstanbul Tiran arası 1 saat 45 dakikalık bir uçuş süresi bulunmaktadır.
- GMT'den 1 saat ileridir. TR'ye göre ise 1 saat geridir.

### İKLİM

- Ülkenin sahil şeridinde genellikle Akdeniz ikliminin özellikleri görülürken, dağlık bölgelerde sert karasal iklim hakimdir.
- Kışlar soğuk ve bulutlu geçerken yazlar sıcak ve yağışlıdır.
- Başkent Tiran'da hava sıcaklığı, en sıcak ay olan Ağustos'ta 17-31 derece, en soğuk ay Ocak'ta ise 2-12 derece düzeylerinde seyretmektedir.
- En çok yağış görülen ay ise Aralık'tır.

## Coğrafi Konum ve Özellikleri-3

---

<b>Resmi Dil:</b>	Arnavutça resmi dil olarak kullanılmaktadır.
<b>Ticari Dil:</b>	Arnavutça, İngilizce ve İtalyanca
<b>Din:</b>	%70'i Müslüman, %20'si Ortodoks, %10'u Katolik'tir.
<b>Para Birimi:</b>	Lek ülke içerisinde geçerli olan resmi para birimidir.

# Resmi Tatil Günleri

---

*Hafta sonuna düşen tatil günleri, takip eden haftanın ilk çalışma gününden itibaren uygulanmaktadır.*

1-2 Ocak	Yeni Yıl
8 Mart	Kadınlar Günü
14 Mart	Yaz günü
22 Mart	Nevruz
13 Nisan	Katolik Paskalyası
20 Nisan	Ortodoks Paskalyası
1 Mayıs	İşçi Bayramı
20 Eylül	Büyük Bayram
19 Ekim	Rahibe Teresa Günü
27 Kasım	Küçük Bayram
28-29 Kasım	Ulusal Günler
25 Aralık	Noel

# Siyasi Yapı ve Özellikleri

---

## Yönetim Biçimi

## Genel Yapı

## Siyasi Yapının Oluşumu

## Devlet Başkanı

## Başbakan

- Arnavutluk yasama, yürütme ve yargı kuvvetlerinin ayrılığına dayalı parlamenter bir cumhuriyet rejimi ile yönetilir. Çok partili demokratik sistemle ve 29 Nisan 1991'de yürürlüğe konan anayasayla yönetilmektedir. Devletin en üst yöneticisi devlet başkanı, hükümetin başkanı başbakandır. Üyeleri serbest genel seçimlerle belirlenen 140 üyeli bir parlamentosu vardır.
- Arnavutluk, idari olarak il, illerde ilçeye, bu ilçelerde belediyeye ayrılır. Bu belediyelerden 73'ü şehir statüsündedir. Bu belediyeler ise şehir veya köylere ayrılır. Arnavutluk'ta 12 il bulunmaktadır.
- 10 Şubat 1991'de 250 kişilik Halk Meclisi üyelerinin belirlenmesi için seçimler yapıldı. Sosyalist Parti seçimlerde parlamentoda 169 üyelik kazandı. 22 Mart 1992'de tekrar seçim yapıldı ve bu seçimlerde Demokrat Parti 92 milletvekilliği kazanarak birinci parti oldu. Cumhurbaşkanlığına Demokrat Parti lideri Sali Berişa seçildi. Sosyalist Parti iktidarına da son verilerek Demokrat Parti liderliğinde bir hükümet kuruldu. Genel seçimin 2013 yılı ortalarında yapılacaktır. Devlet Başkanı görev süresi 5 yıllıktır.
- Temmuz 2007 tarihinden beri Bamir Topi görevdedir.
- Sali Berişa



# Ekonomik Görünüm

---

- Ülke sanayisi besin işleme, tekstil ve giyim, hırdavat, çimento, yağ, kimya, madencilik, basit metaller üzerine olup 2008 yılında endüstrinin büyüme oranı %3 olarak gerçekleşmiştir.
- GSMH'ya katkısı %20,6 olan, istihdamın %60'ını karşılayan tarım sektörü, Arnavut ekonomisinin önemli bir sektörüdür. Ancak, son yıllarda yıllık %2-3 oranında büyümüş olsa da, genel üretime olan katkısı yıldan yıla düşüş göstermiştir. Arnavutluk, elverişli ikliminin ve düşük ücretli kırsal işgücünün zenginliği sayesinde, tarımda önemli gelişim imkanlarına sahiptir.
- Sanayi sektörü GSMH'nin %19,9'unu oluşturmaktadır. Sanayi sektörünün, madencilik ve imalat dallarındaki üretim kapasitelerinde bir canlanma görülmemektedir.
- Ülkenin önemli sorunlarından birisi altyapının zayıf olmasıdır. Ana yolların bir çoğunda iyileştirme çalışmaları yapılmasına rağmen, yolların çoğu çok kötü durumda. Su, gün içerisinde çok az bir zaman için kısıtlı bir şekilde verilmekte, elektrik kesintileri ise özellikle kış aylarında günlük olağan bir durum arz etmektedir.

**Arnavutluk ekonomisinde 2005-2008 yılları arasında istikrarlı bir büyüme oranı yakalanmış fakat 2009 yılındaki küresel kriz sebebiyle bu oran %1'in altına düşmüştür. 2010 yılında toparlanma sürecine giren Arnavutluk ekonomisi %3,5'lük büyüme göstermiş, 2011 yılı sonunda yaşanacak büyümenin %3,4 olması öngörülmektedir. IMF'in son raporuna göre; Arnavutluk ekonomisi ancak 2015 yılında % 5 büyüyecektir. Arnavutluk Hükümeti'ne göre ise; 2012 yılında % 6.1, 2013 yılında ise % 6.2 olacağı tahmin edilmektedir.**

# Arnavutluk'un Dünya Ekonomisindeki Konumu

**Arnavutluk 23.960 Milyar USD'lik GSYİH'si ile dünyada en büyük yuzonbeşinci ekonomiye sahiptir.**

## GSYİH Sıralaması (Mio USD)\* – 2011

DS	ÜLKELER	GSYİH
6	Almanya	2.940.000
7	Rusya	2.223.000
17	Türkiye	960.500
20	İran	818.700
23	Suudi Arabistan	622.000
27	Mısır	497.800
39	Yunanistan	318.100
40	Ukrayna	305.200
48	Romanya	254.200
51	Birleşik Arap Emirlikleri	246.800
54	Kazakistan	196.400
58	Fas	151.400
61	Beyaz Rusya	131.200
66	İrak	113.400
67	Suriye	107.400
71	Tunus	100.000
72	Bulgaristan	96.780
73	Azerbaycan	90.790
74	Libya	90.570
79	Hırvatistan	78.090
87	Lübnan	59.370
89	Litvanya	56.590
101	Türkmenistan	36.900
103	Ürdün	34.530
115	Arnavutluk	23.960
118	Kıbrıs	23.190
121	Gürcistan	22.440
125	Makedonya	20.000
144	Kosova	11.970

CIA The World Fact Book



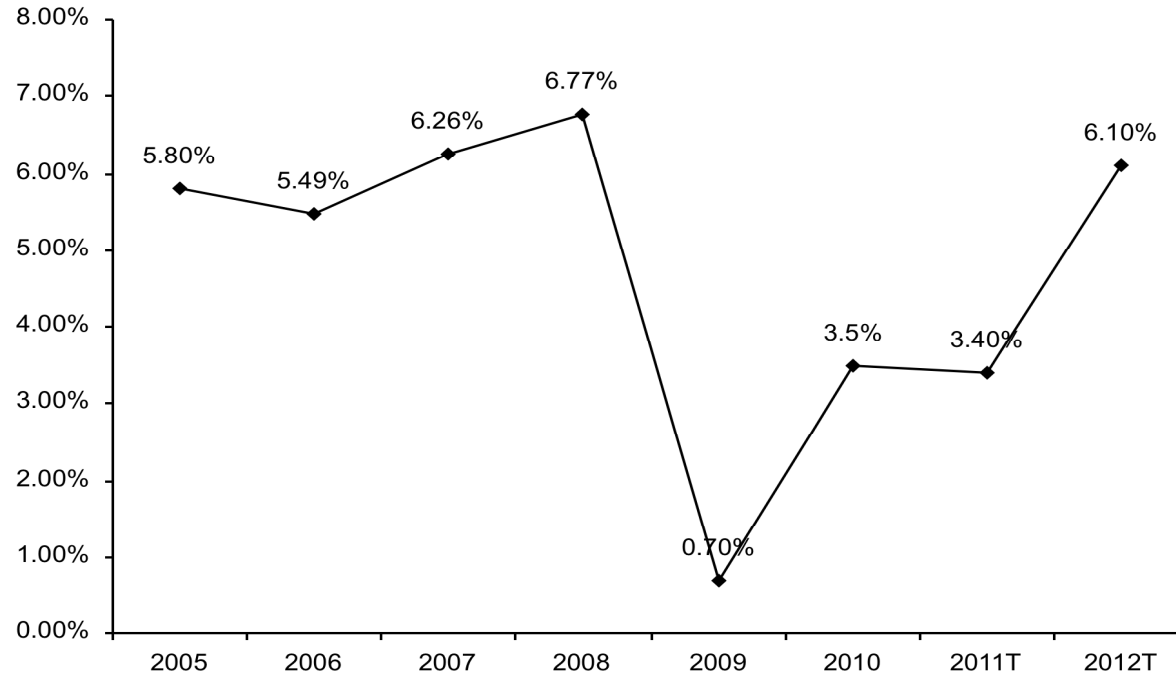
BMD Hedef Pazarlar içerisinde ekonomik büyüklük açısından en büyük 24. ülke konumundadır

\*Satın alma paritesine göre  
Kaynak: IMF, CIA, OECD

# GSYİH'deki Gelişim

---

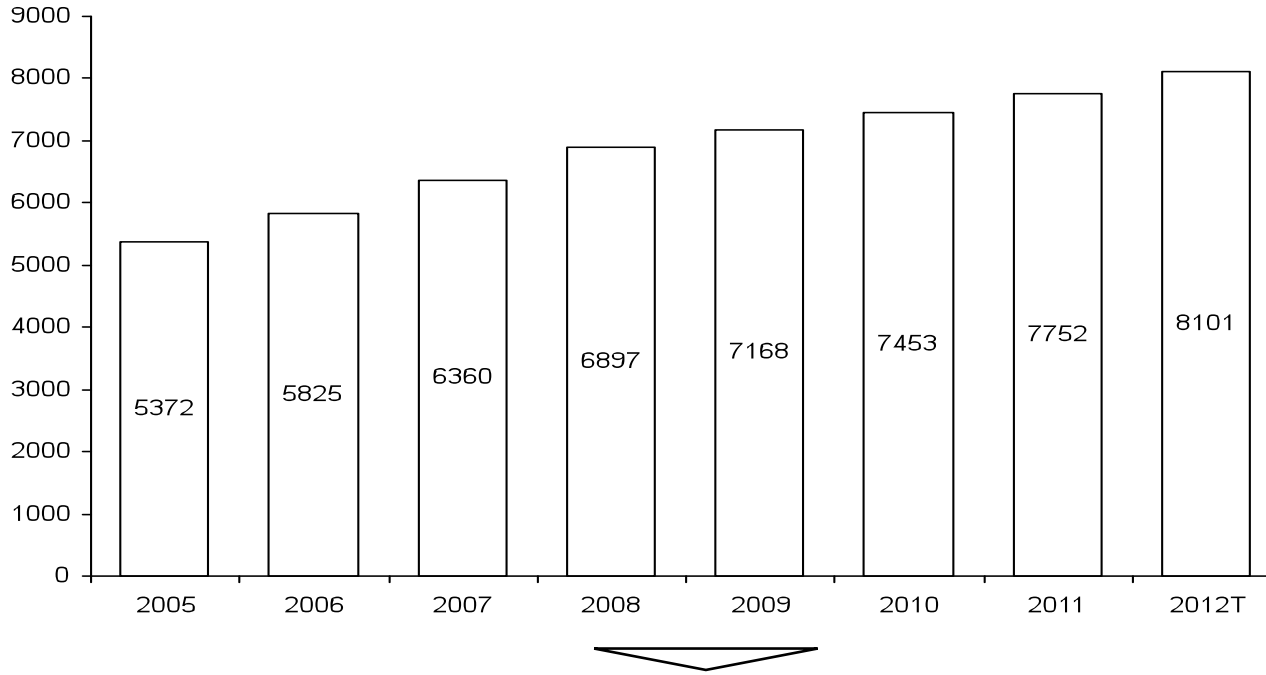
GSYİH'deki Artış Hızı



# Kişi Başı Milli Gelirde Gelişim

**2009 yılına kadar kişi başı milli gelir ortalama %8 artmış iken küresel kriz döneminde kişi başı milli gelir %1,7 civarında artış göstermiştir.**

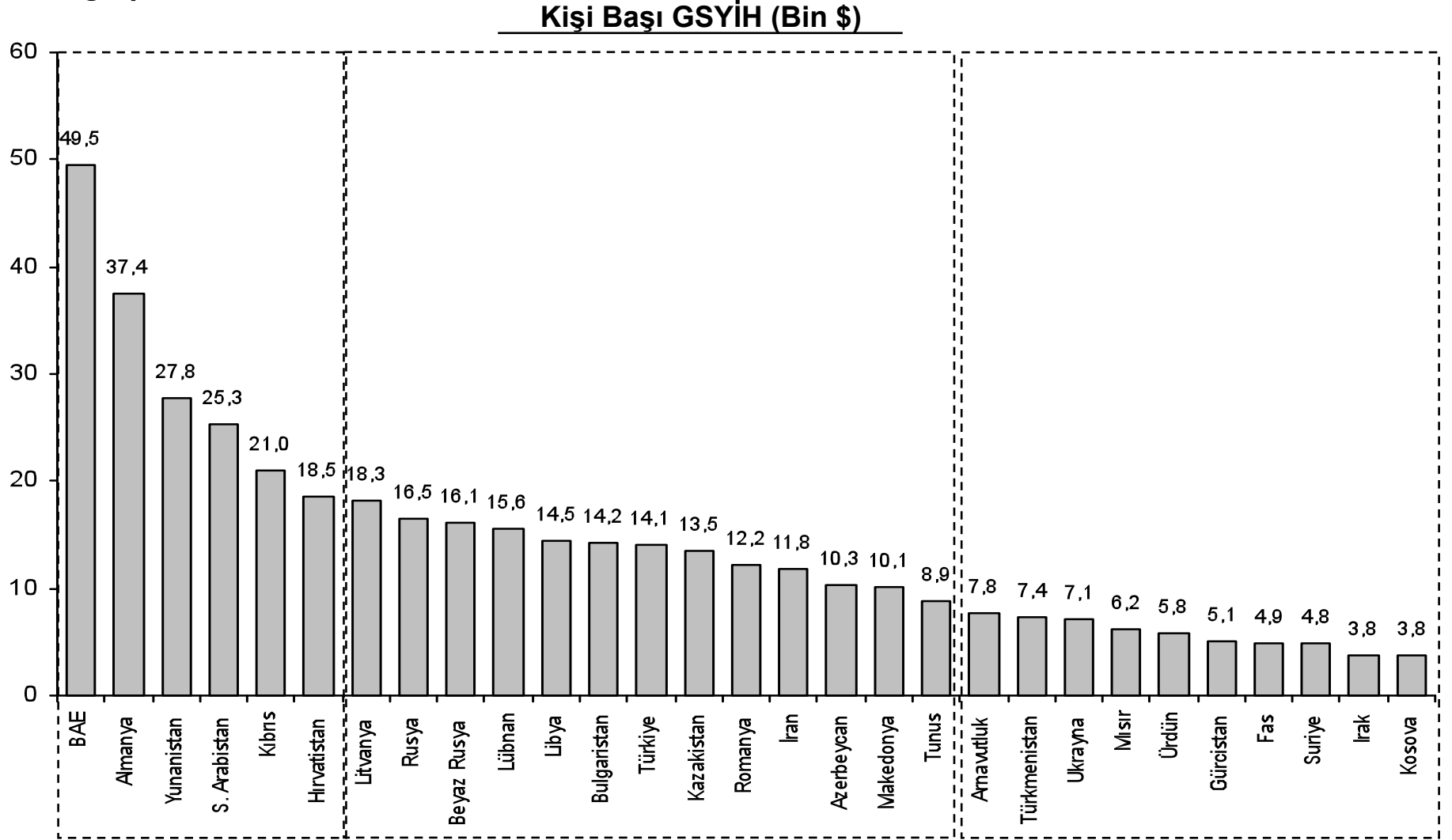
**Kişi Başı Milli Gelir - USD (Satın Alma Paritesi)**



***Eurostat'ın verilerine göre, geçen yıl AB ortalaması 100 olarak alındığında Türkiye'de alım gücüne göre kişi başına düşen gayri safi yurtiçi hasıla 46 olurken, Arnavutluk'ta yüzde 27 oldu.***

# Kişi Başı Milli Gelirde Dünyadaki Konumu

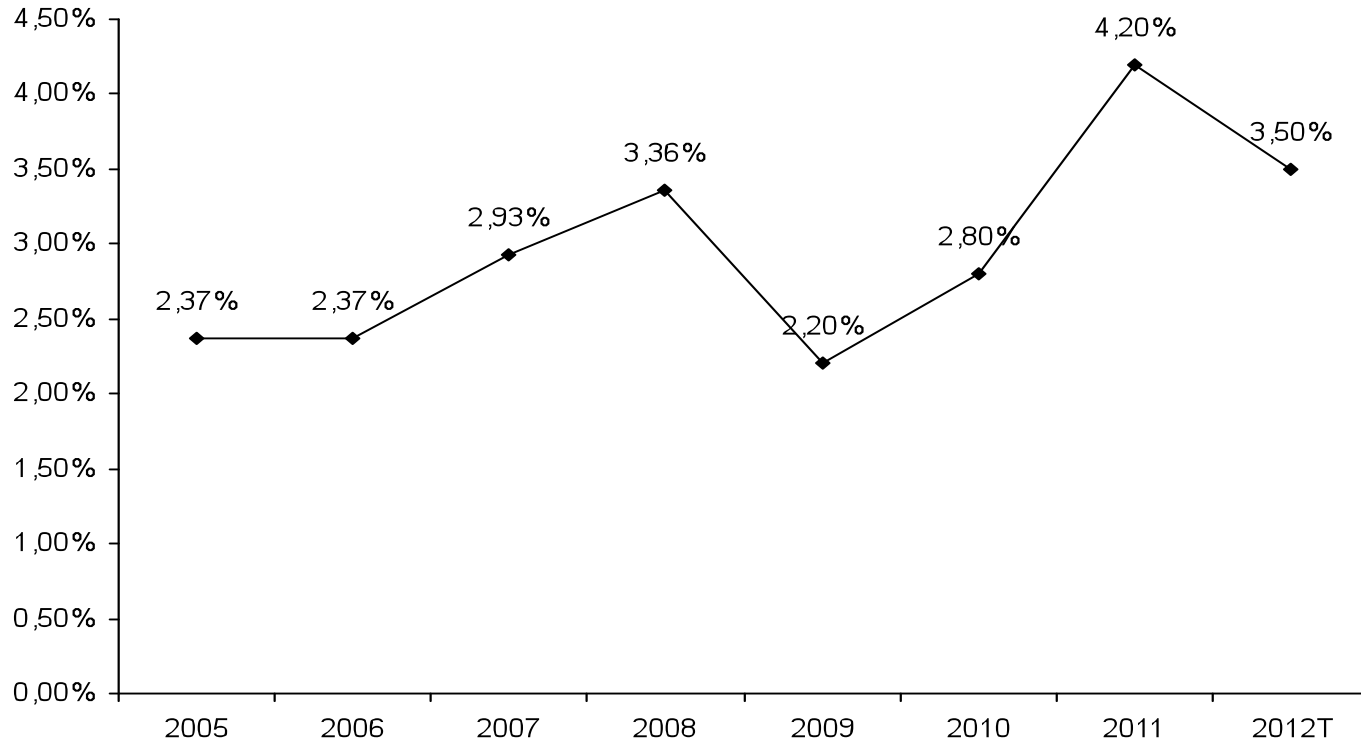
**Arnavutluk 2011 yılında 7,752USD'lik kişi başı milli gelir ile Hedef Pazarlarda tüketim açısından 3.gruptadır.**



# Enflasyon

**Arnavutluk ekonomisindeki olumlu gelişmeler sonrasında yaşanan küresel kriz döneminde enflasyon %2 civarında seyrederek, krizin arzdan çok talebi etkilediğini görebiliriz. 2011 yılında ekonomik krizin enflasyon üzerindeki genel etkisini Arnavutluk üzerinde de görmekteyiz.**

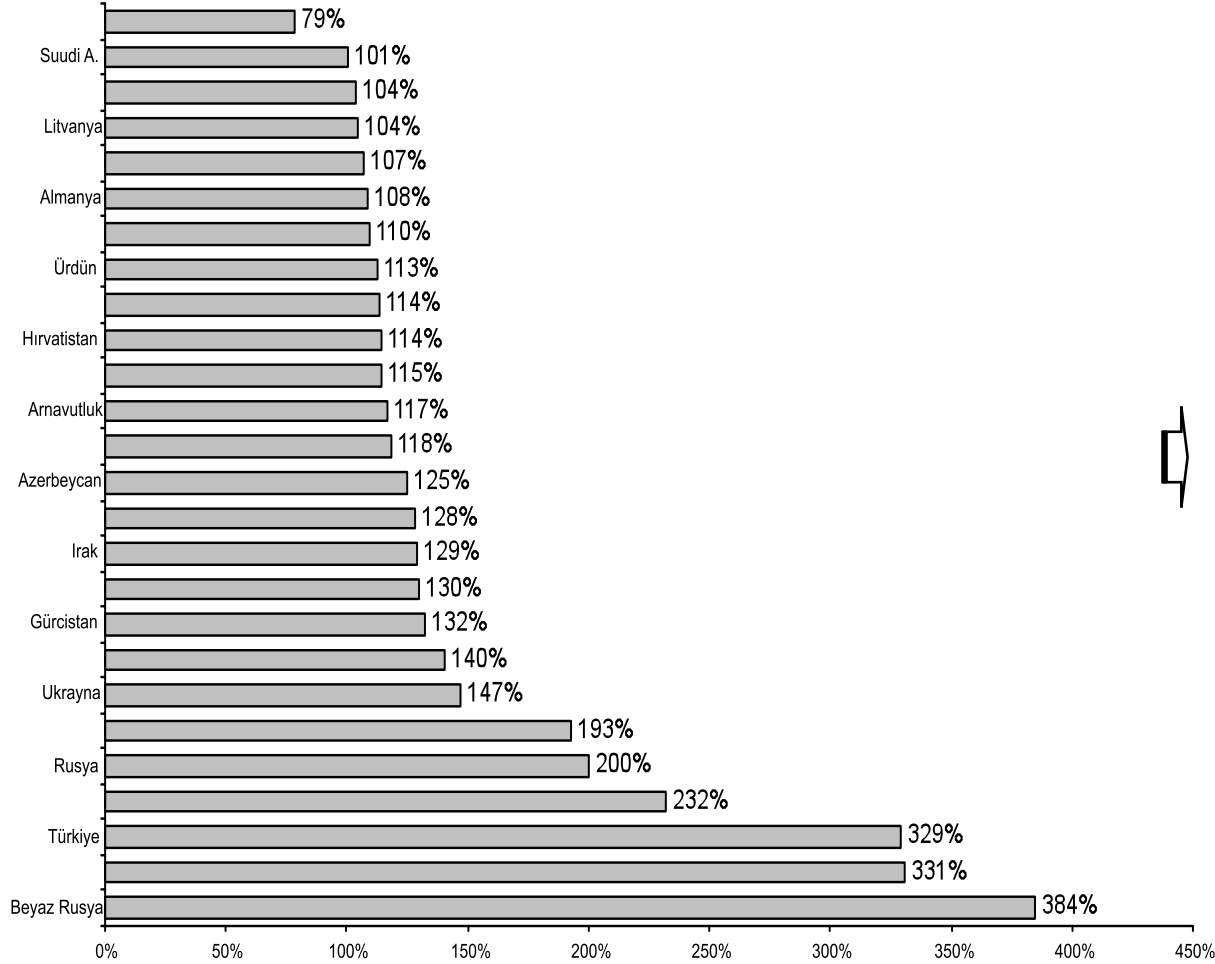
## Enflasyondaki Gelişim



# Tüketici Fiyatlarında Gelişim

**Arnavutluk 2000-2010 yılları arasında tüketici fiyat endeksi ortalama bir yükselme göstermiştir.**

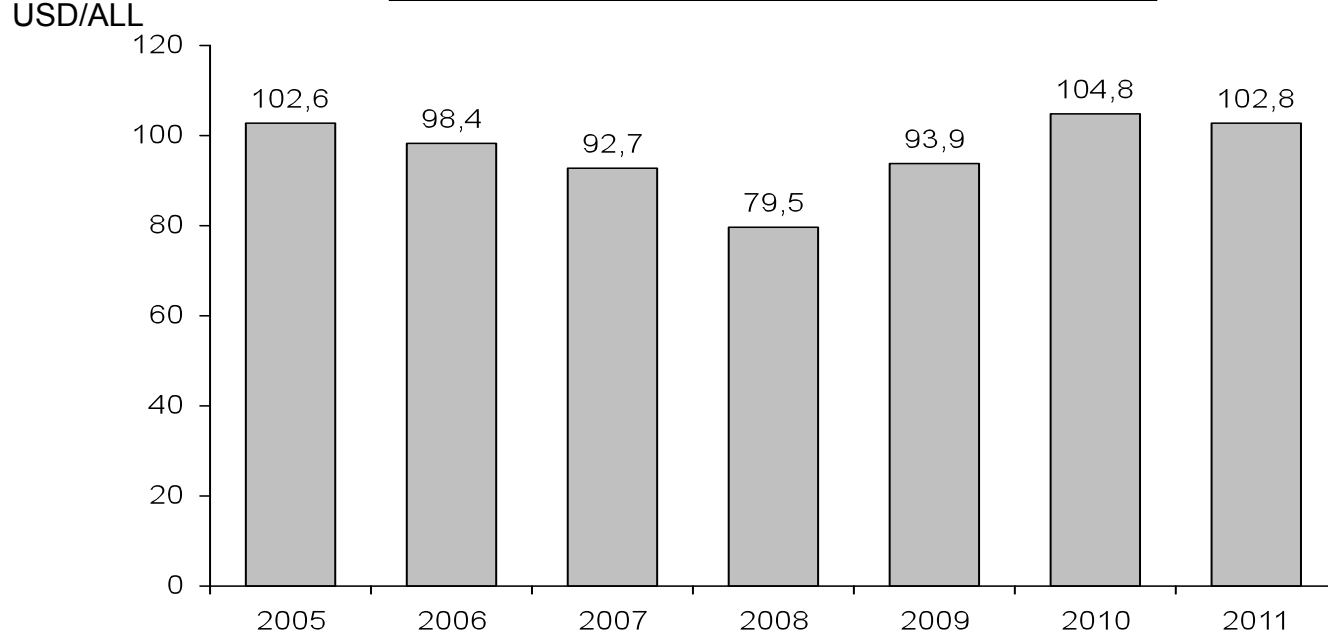
**Tüketici Fiyat Endeksi: 2000=100%**



Tüketicilerin ortalama harcama alışkanlıklarına göre Arnavutluk; Dünya genelinde 93.; hedef pazarlar içerisinde 15. en pahalı ülke konumundadır.

# Para Biriminin Gücü

## USD'nin Lek Karşısındaki Gücü

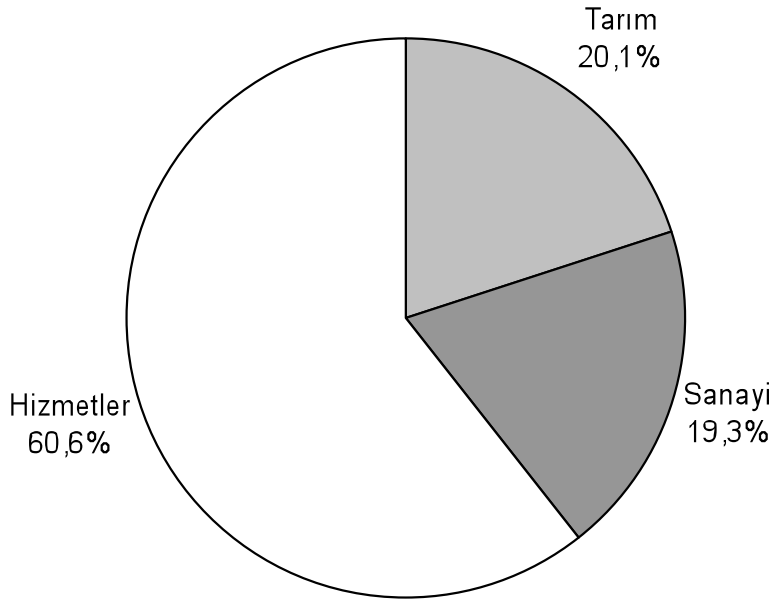


- Ekonomideki olumlu gelişmeler ve yapılan reformlar sayesinde reel Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH) artmış, ülke hızlı bir özelleştirme sürecine girmiş ve Arnavutluk para birimi (Leke) istikrara kavuşmuştur.
- İstikrarlı kur politikası ülkede dış ticareti olumlu yönde etkilemiş ve ülke ekonomisi bölgedeki diğer balkan ülkelerine örnek gösterilmiştir.
- Ekonomik krizin yansımaları döviz kurunda dünyadaki eğilime paralel bir seyir izlenmesine yol açmış ve kurda 2008 yılı sonu ve 2009 yılının başlangıcıyla % 20 civarında artış yaşanmıştır. 2010 ve 2011 yıllarında Lek'in Dolar karşısında değer kaybettiğini görmekteyiz.

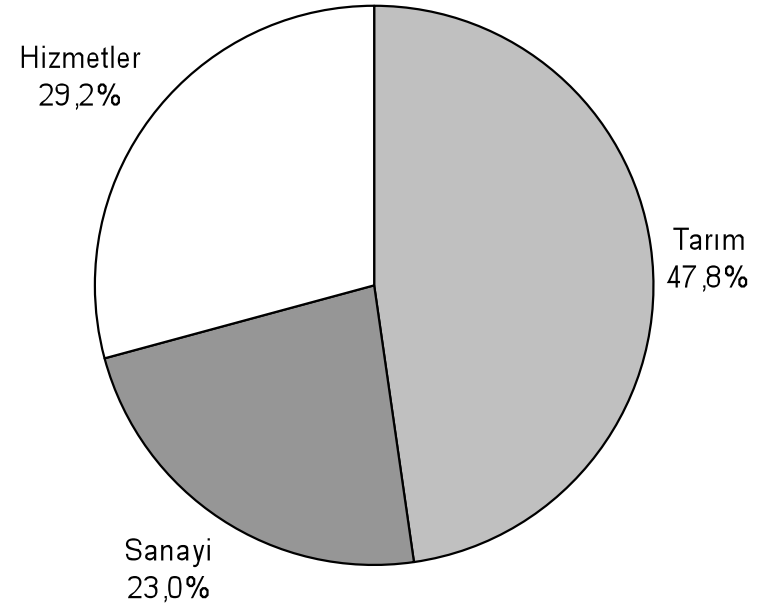


# Sektörel Dağılım

**GSYİH'nın Sektörel Dağılımı – 2011**



**İşgücünün Sektörel Dağılımı-2011**



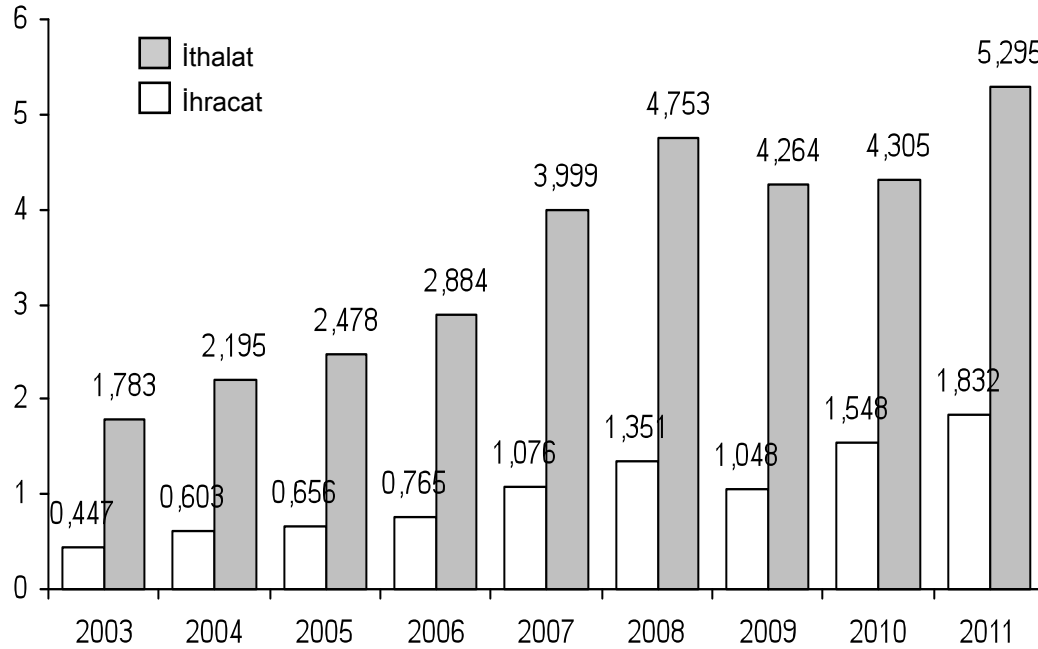
**Hizmetler sektörü adı altında Turizm ülkedeki en önemli gelir kaynaklarından biri.  
Doğal kaynakları ve coğrafi özellikleri itibariyle diğer ülkelere göre daha avantajlı durumda.**

# Dış Ticaret

**Arnavutluk dış ticareti, Doğu Avrupa pazarlarının yıkılması sonucu dış ticaretin AB'ne yönelmesi ile birlikte açık vermeye başlamıştır.**

**Arnavutluk'un ihracatının maddeler bazında dağılımı incelendiğinde en büyük payın tekstil ve ayakkabıya ait olduğu görülmektedir.**

## Dış Ticaret Dengesi – 2011 (Milyon – USD)



- Arnavutluk'un 2009 verilerine göre toplam ithalatı 4.264 milyar \$ olup, ağırlıklı olarak makine ve ekipman, gıda maddeleri, tekstil, kimyasallar ithal edilmektedir. Ülkenin ithalat ortakları arasında; İtalya %27.6, Yunanistan %14.8, Çin %6.8, Almanya %5.6, İsviçre %5, Rusya %4.2 baste gelmektedir.
- Arnavutluk firmaları, çoğunlukla Batılı şirketlerden hammadde temin edip bunun karşılığında üretim sürecinin emek yoğun bölümünü gerçekleştirmek suretiyle fason üretim yapmaktadır.

# Doğrudan Yabancı Yatırım

Ülkeler	DYY (Milyar \$)
Almanya	46.127.366
Suudi Arabistan	21.560.173
Kazakistan	15.900.000
Rusya	9.961.014
Türkiye	9.278.000
Ukrayna	6.495.000
Mısır	6.385.600
Lübnan	4.954.862
Kıbrıs	4.841.376
BAE	3.948.300
Libya	3.833.391
İran	3.616.905
Romanya	3.453.000
Yunanistan	2.250.194
Türkmenistan	2.083.000
Bulgaristan	2.167.527
Ürdün	1.701.478
Tunus	1.512.505
İrak	1.426.400
Beyaz Rusya	1.402.800
Suriye	1.380.894
Fas	1.240.626
<b>Arnavutluk</b>	<b>1.109.558</b>
Litvanya	622.232
Azerbaycan	563.132
Gürcistan	548.826
Kosova	413.401
Makedonya	295.759
Hırvatistan	334.155

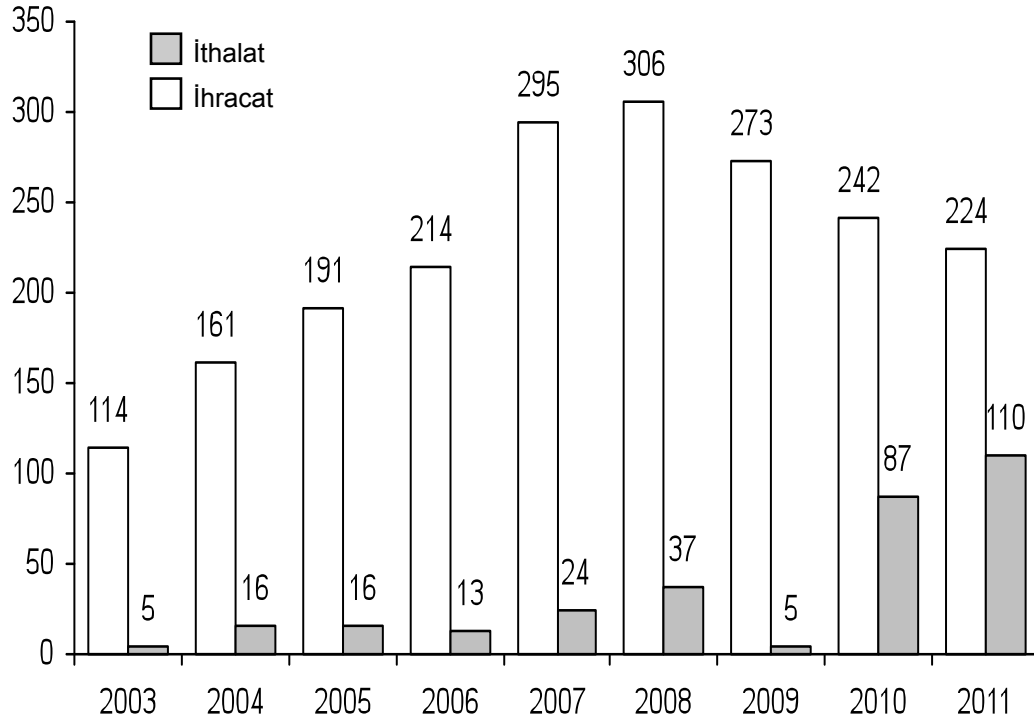


**2011 yılında Arnavutluk, Hedef Pazarlar arasında en çok yabancı yatırıma kendine çeken 22. ülke olmuştur**

# Türkiye Arnavutluk Ticari İlişkiler-1

**Arnavutluk'ta demokratik rejime geçişle birlikte, Türkiye ile ikili ilişkiler olumlu bir gelişme göstermiştir. Ayrıca iki ülkenin, bölgesel sorunlar konusunda da görüş birliği içinde olduğu ve uluslararası kuruluşlarda dayanışma içinde bulunduğu görülmektedir.**

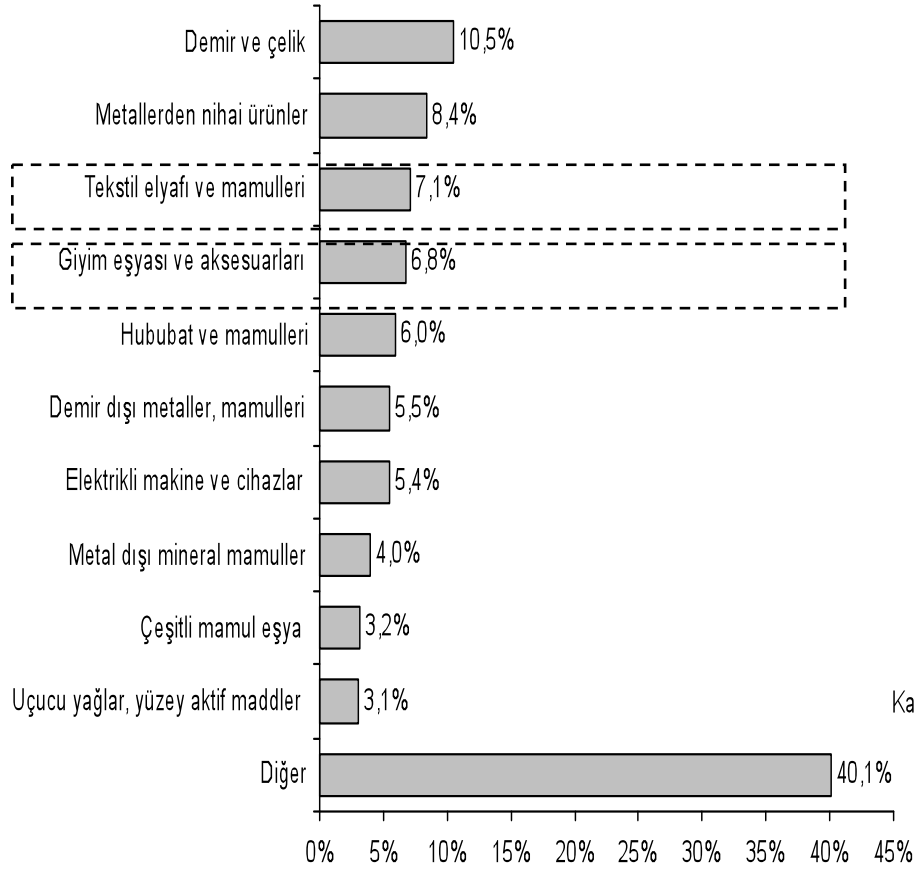
## Türkiye – Arnavutluk Dış Ticaret Verileri (Milyon USD)



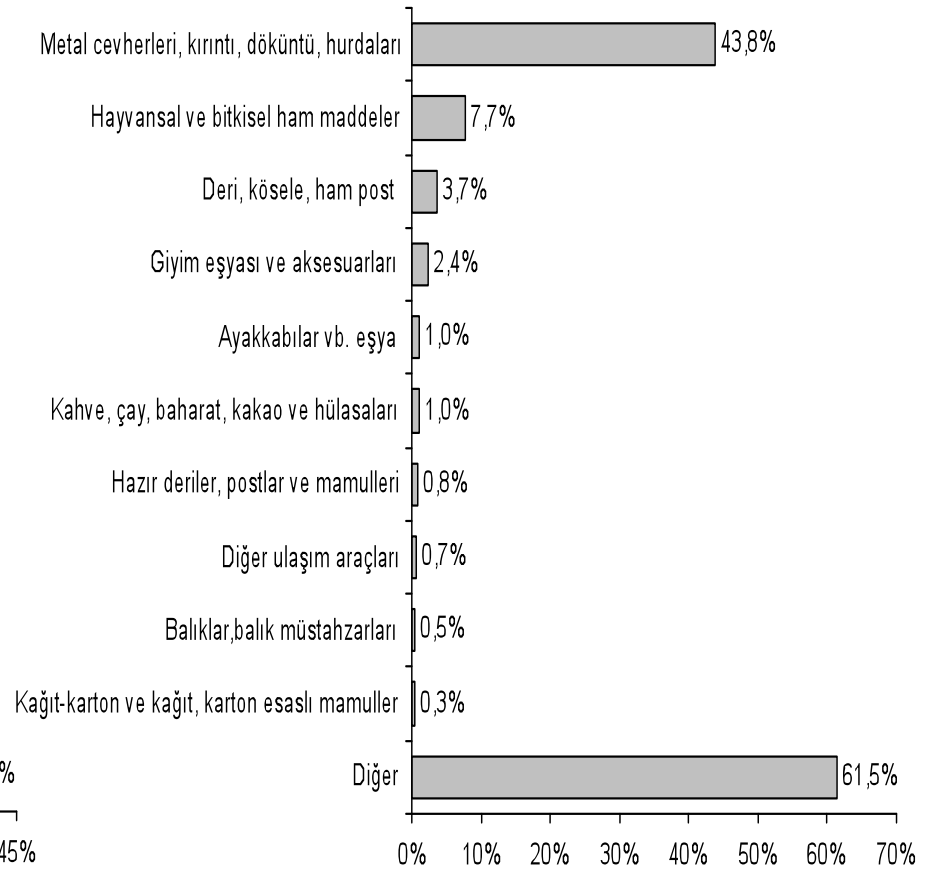
- 2000 yılında ihracatımızda 63'üncü sırada yer alan Arnavutluk, 2007 ve 2009 yıllarında 60'ıncı sıradayken 2010 ve 2011 yıllarında 66'ıncı sıraya gerilemiştir.
- İthalatımızda ise 2000 yılında 108'inci sırada iken 2007 yılında 110, 2009 yılında 138'inci sıraya gerilemiş, 2010 yılında 83'üncü sıraya yükselmiştir. 2011 yılında 88'inci sırada bulunmaktadır.

# Türkiye Arnavutluk Ticari İlişkiler-2

## Arnavutluk'un Türkiye'den İthal Ettiği Ürünler



## Arnavutluk'un Türkiye'ye İhrac Ettiği Ürünler



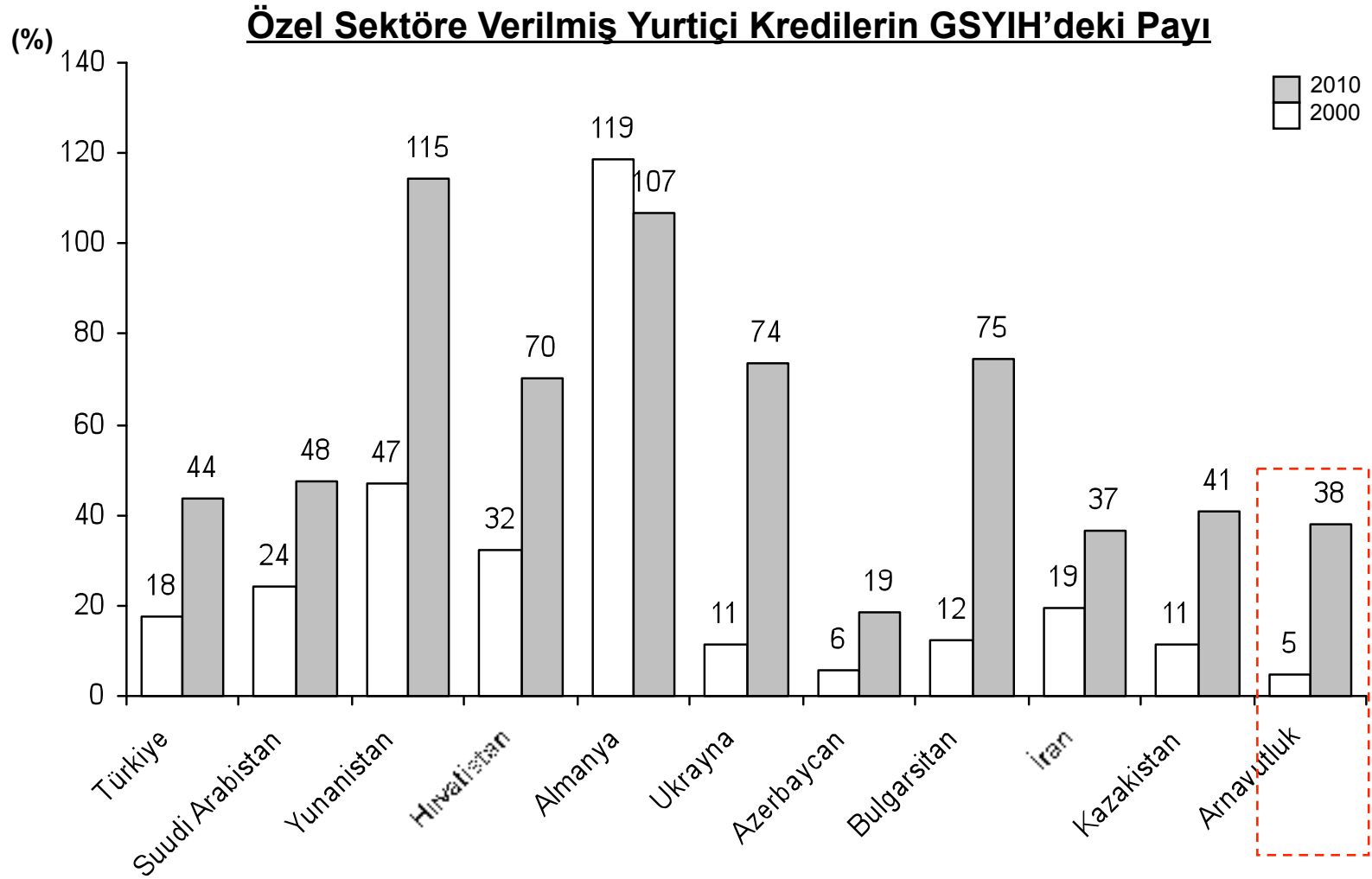
Arnavutluk'a gerçekleştirilen ihracatta başta gelen maddeler arasında; 32 milyon dolarlık ihracat ile demir ve çelik, 25,6 milyon dolarlık ihracat ile metal dışı mineral mamuller ve 21,8 milyon dolarlık ihracat ile tekstil elyafı ve mamulleri ardından 20 milyon dolarla Giyim eşyası ve aksesuarları gelmektedir.

# Arnavutluk Bankacılık Sektörüne Bakış

---

- Arnavutluk banka sistemi mali sektörünün en büyük dinamiğidir.
- Mali sistemin %90'ı sermaye varlıklarına sahiptir.
- Banka sisteminin ekonominin gelişmesi için mali aracılık katkısı, bölgedeki diğer ülkelere kıyasen çok düşüktür. Buna rağmen son zamanlarda, özellikle de 2006 yılından itibaren olumlu adımlar da atılmıştır. 2006 yılından itibaren mevduatların kredilere olan dağılımının artması ve hazine bonolarına verilen paraların azalması, ekonomideki ilerlemenin başlıca göstergelerindendir.
- Ülkede faaliyet gösteren 16 bankanın 14 tanesi kısmen ya da tamamen yabancı sermayeli bankalardır. Bu bankaların piyasaya girişi, sektördeki rekabeti arttırmış ve sunulan mali hizmetlerin de çeşitlenmesini sağlamıştır.
- Tüm bankaların aktiviteleri geniş çaplı, çok azı ziraat ve yatırım kredilerine yönelmişlerdir. Banka açmak için asgari sermaye 1 trilyon Leke olmalıdır.
- Bankaların çoğu komşu ülkelerdekilerin (Yunanistan ve İtalya) şubeleri veya destekleriyle oluşmuştur. Özellikle de banka sayısında Yunanistan'ın ağırlığı hissedilmektedir.
- Sektörün %31'lik kısmına hakim olan Avusturyalı Raiffeisen Zentralbank ülkedeki en büyük bankadır.
- Ülkede faaliyet gösteren Türk Sermayeli banka ise Banka Kombetare Tregetare adı altında Çalık Finansal Hizmetler AŞ. 'dir.

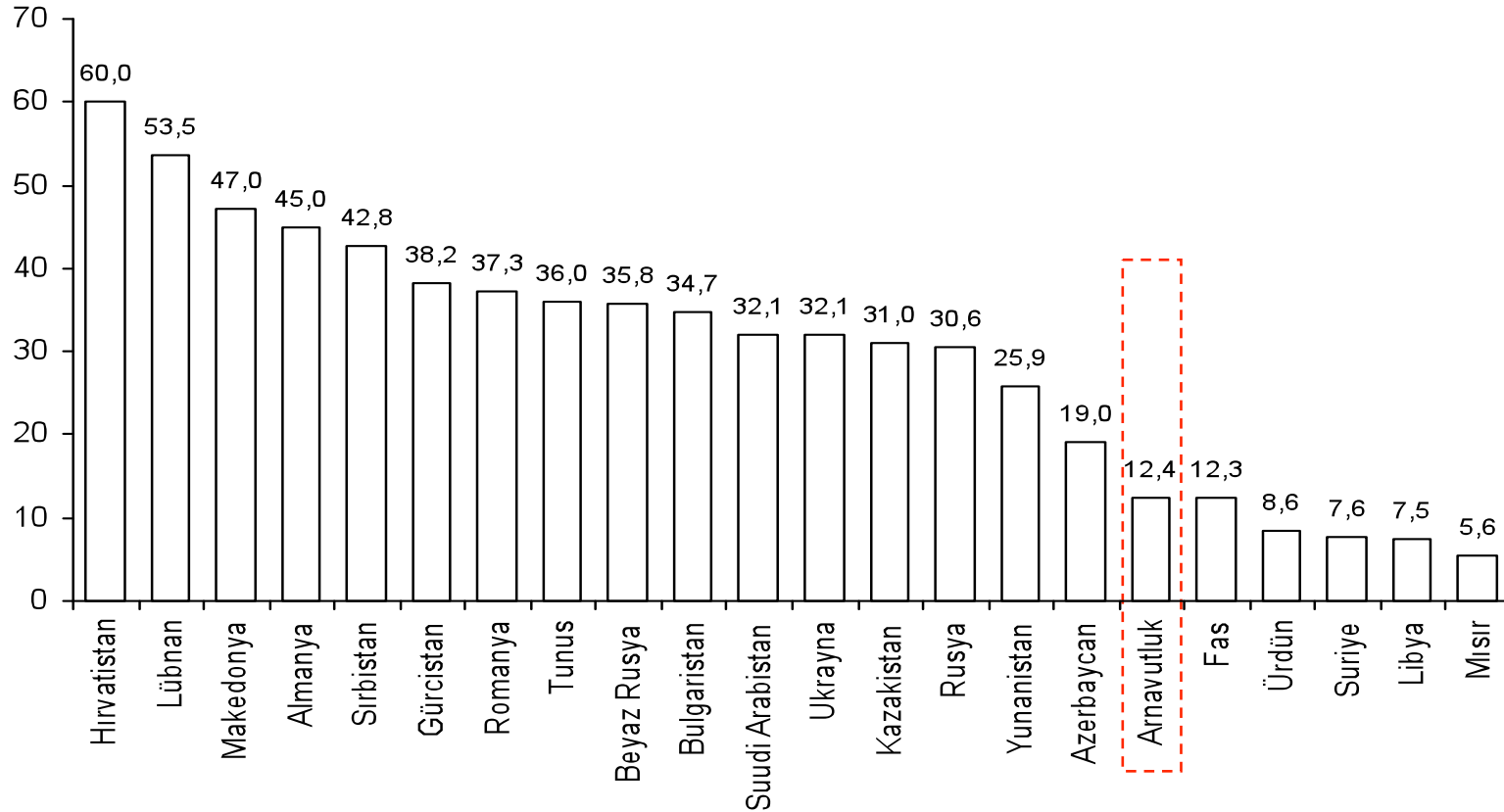
# Bankacılık Sektörünün Gelişimi



# Bankacılık Sektörünün Gelişimi

*Son yıllarda verilen kredilerin GSYİH'ya oranı yüksek oranda artmış olmasına rağmen yatırım için bankalardan finans talep eden firma yüzdesi düşük seviyededir.*

## Yatırım için bankalardan finansman talep eden firmalar (%) - 2009





# İçerik

---

**1-Ülke Profili ve Makro Ekonomik Bakış**

**2-Sosyo-Ekonomik ve Demografik Yapı**

**3-Perakende Pazarı ve Rekabet**

**4-Emlak**

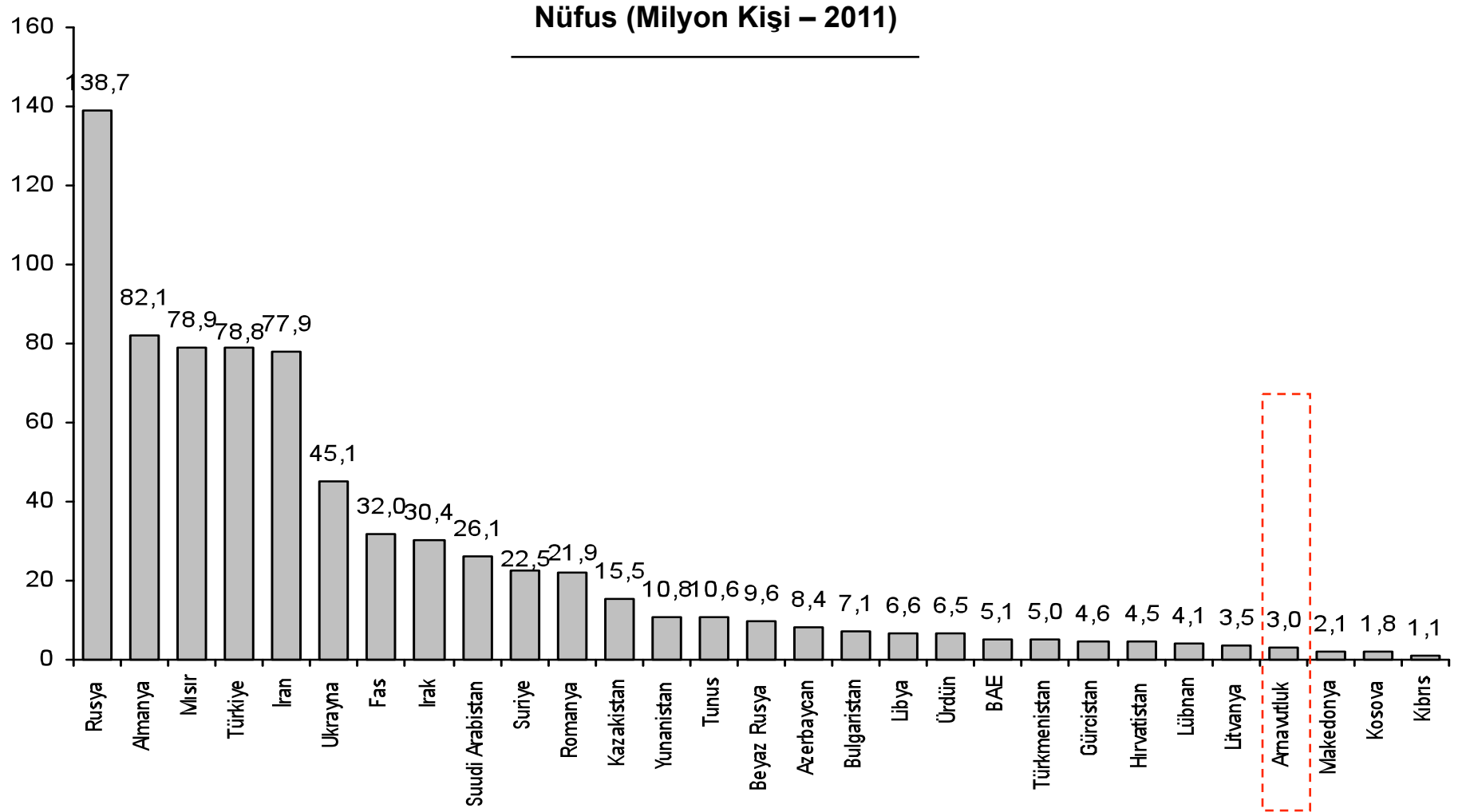
**5-Dış Ticaret**

**6-İnsan Kaynakları Uygulamaları**

**7-Finansal Yapı ve Dinamikler**

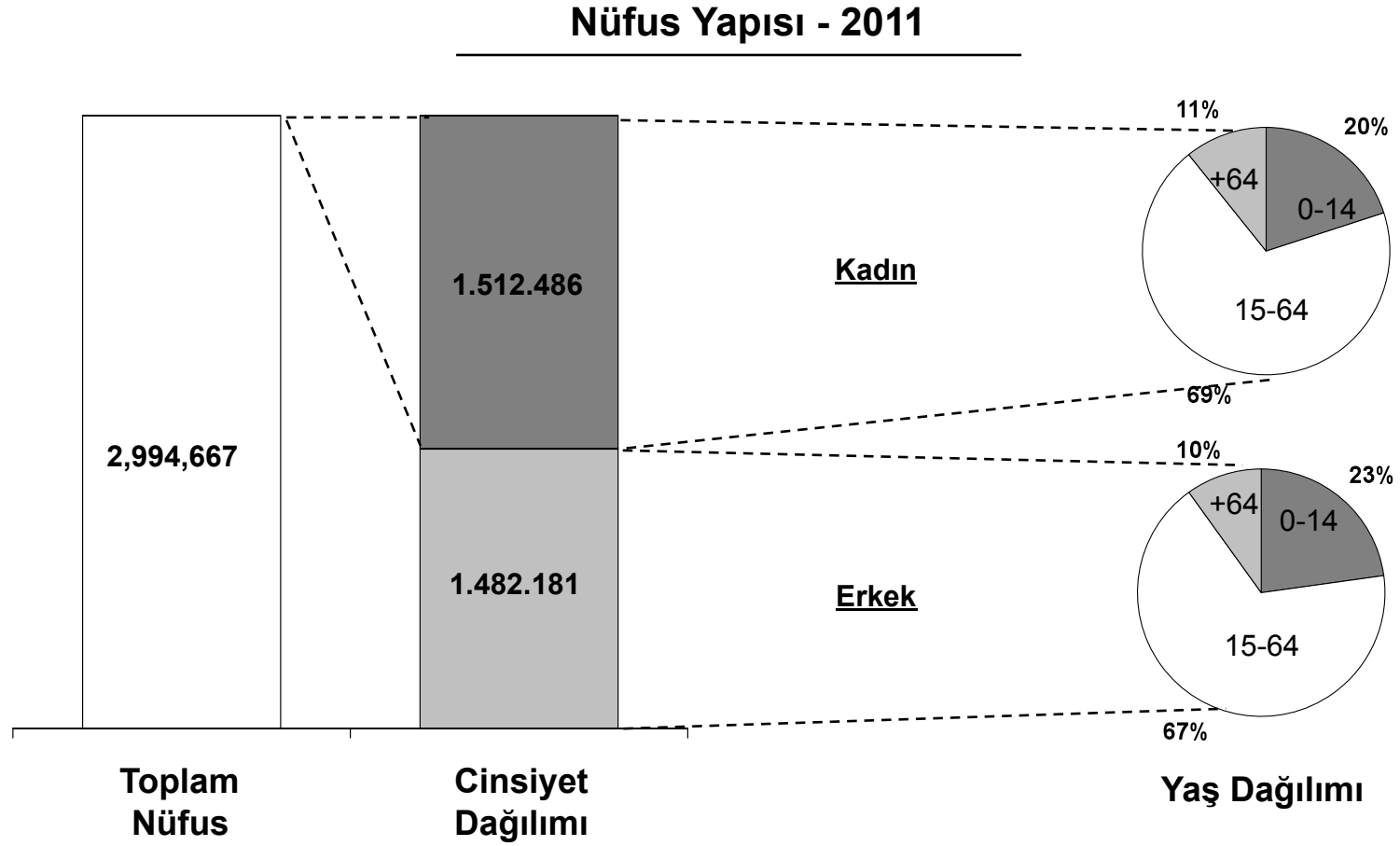
# Nüfus Yapısı

**Arnavutluk hedef pazarlar arasında en az nüfusa sahip ülkeler arasındadır.**



# Nüfus Yapısı

**1990'yılında 3.3 milyon olan Arnavutluk nüfusu 2011 yılı sonunda yaklaşık 3 milyon olarak nüfusunda giderek azalma göstermektedir.**



## Nüfus Yapısındaki Gelişim - 2011

---

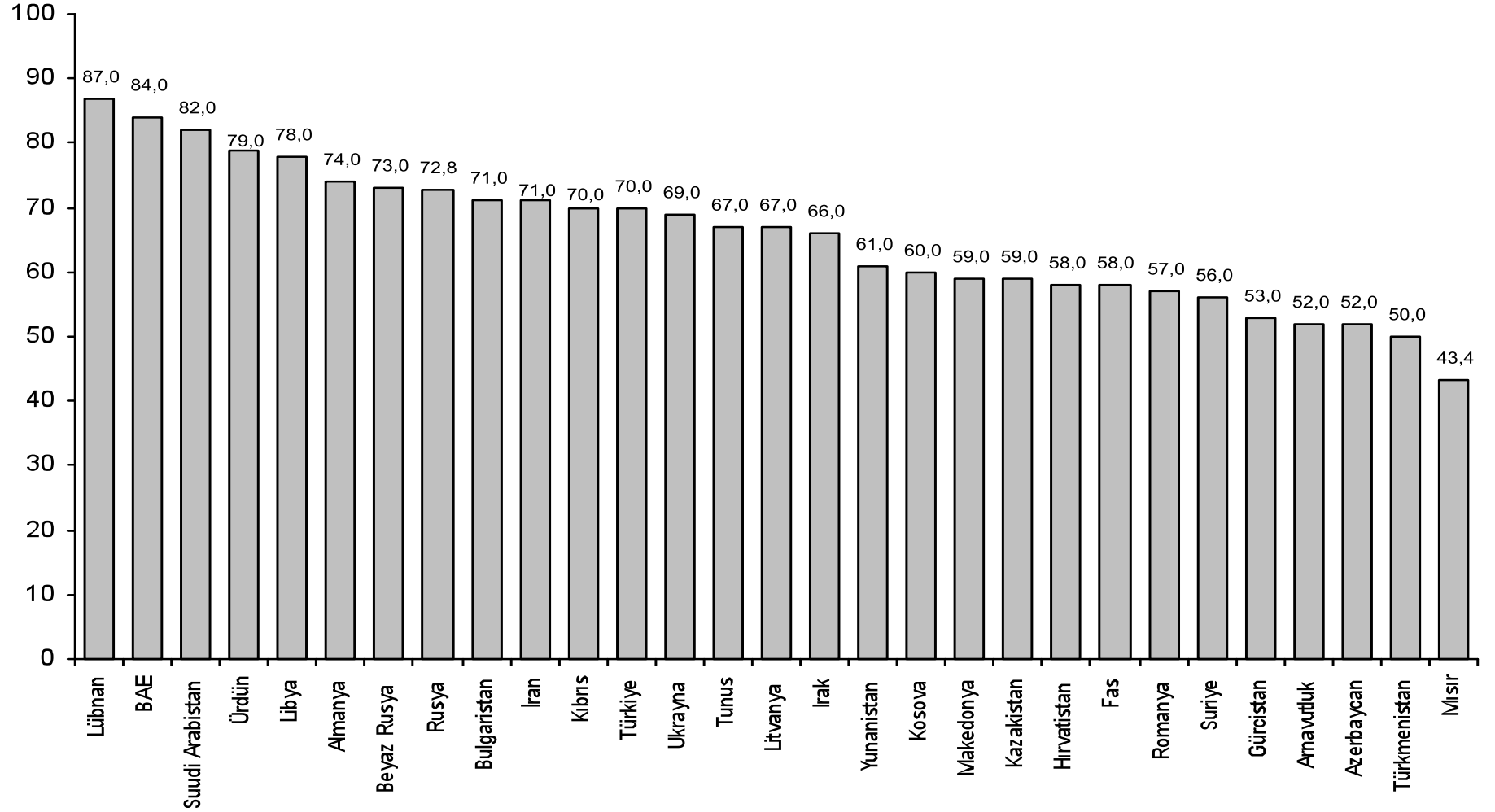
<b>Doğum Oranı</b>	12.15 doğum / 1.000 kişi
<b>Ölüm Oranı</b>	6.15 ölüm / 1.000 kişi
<b>Göç Oranı</b>	-3.34 göç / 1.000 kişi
<b>Şehirleşme</b>	%52
<b>Şehirleşme Büyüme Oranı</b>	%2.3
<b>Ortalama Yaşam Süresi</b>	77.41yıl
<b>Erkek</b>	74.82 yıl
<b>Kadın</b>	80.30 yıl

# Kişisel Özellikler

	boy (m.)		kilo (kg.)	
	erkek	kadın	erkek	kadın
azerbaycan	1,72	1,65	76,1	64,8
bulgaristan	1,75	1,63	79,3	67,1
almanya	1,78	1,65	82,4	67,5
yunanistan	1,76	1,63	85,0	67,7
iran	1,73	1,60	76,0	65,0
irak	1,65	1,56	75,0	64,8
türkiye	1,74	1,59	86,4	63,0
hırvatistan	1,78	1,73	65,9	62,9
sırbistan	1,77	1,71	75,0	62,0
rusya	1,75	1,68	73,0	69,0
lübnan	1,74	1,58	76,1	68,7
romanya	1,72	1,65	73,0	58,0
suriye	1,71	1,62	80,0	66,0
fas	1,71	1,62	73,0	65,0
mısır	1,70	1,60	72,0	56,7
tunus	1,70	1,62	76,1	64,8
libya	1,57	1,52	77,0	65,0
kazakistan	1,70	1,63	76,1	64,8
ukrayna	1,76	1,67	82,0	58,0
bae	1,70	1,55	79,6	57,5
kosova	1,77	1,71	75,0	62,0
arnavutluk	1,65	1,53	74,0	51,0
gürcistan	1,74	1,60	72,5	66,0
suudi arabistan	1,75	1,65	64,0	55,0
beyaz rusya	1,82	1,67	75,0	53,0
kktc	1,71	1,59	70,0	58,0
makedonya	1,71	1,62	79,3	65,6
ürdün	1,72	1,63	74,0	60,0
türkmenistan	1,71	1,61	74,7	61,8

# Şehirleşme-1

**Ülke genelinde şehirleşme hedef pazarlar arasında en düşük olan ülkelerden biridir.**



## Şehirleşme-2

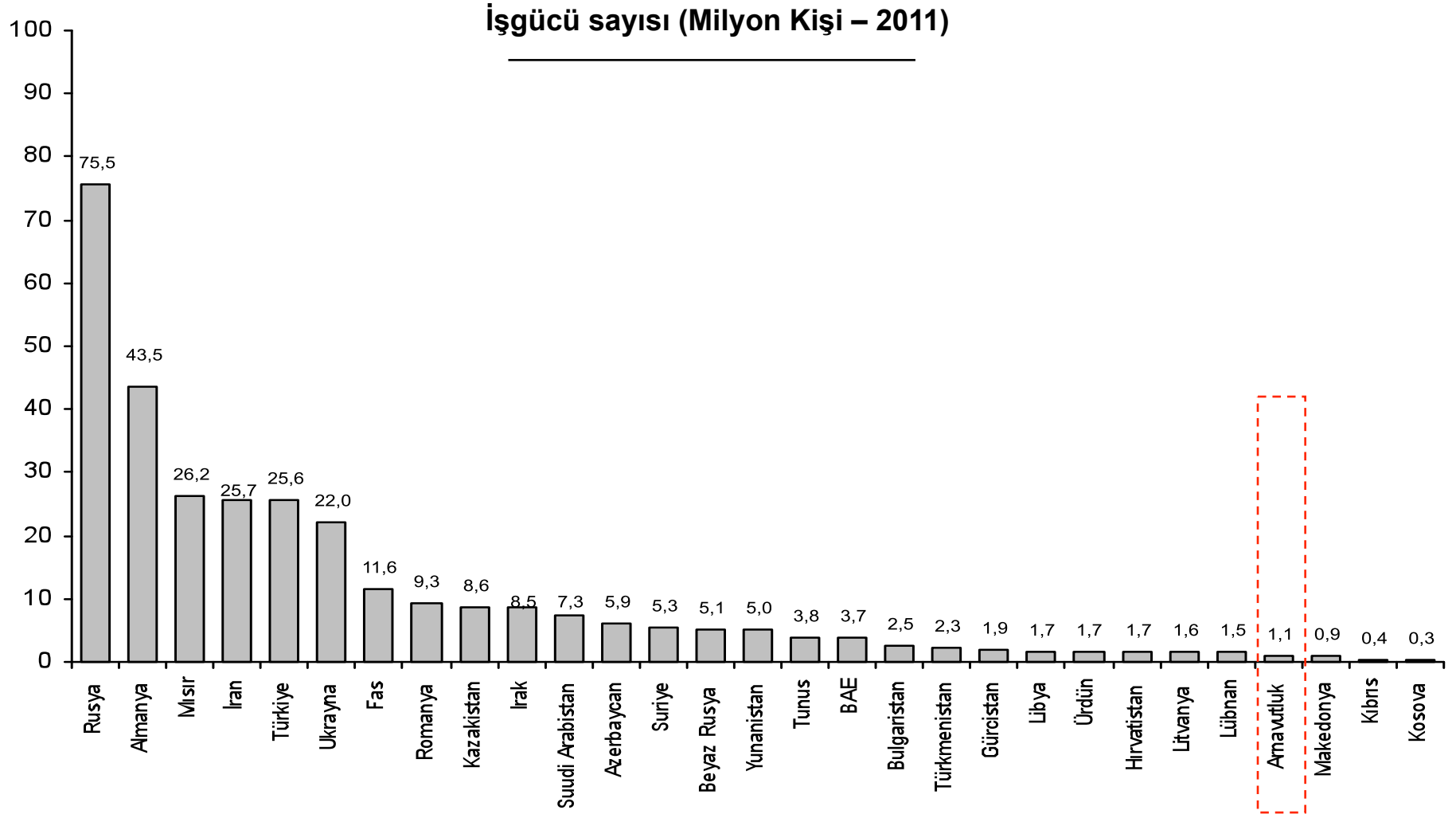
---

### Nüfus Sayısına Göre En Büyük Şehirler - 2011

Tiran	421 286
Durres	115 550
Avlonya	79 948
Elbasan	79 810
İşkodra	74 876
Fier	57 198
Korce	51 683
Berat	36 467
Lushnje	31 424

# İşgücü

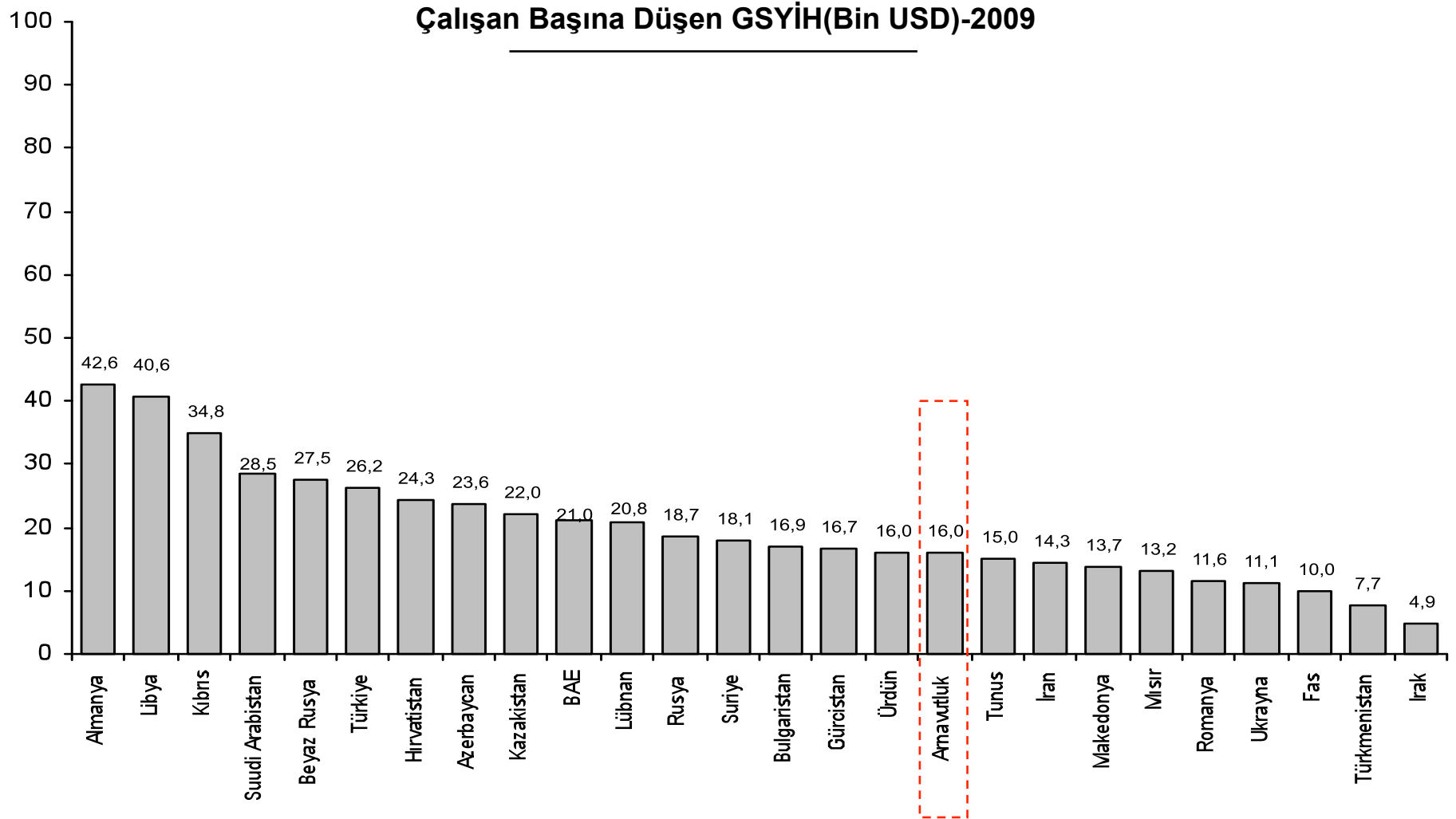
**Arnavutluk hedef pazarlar arasında nüfusuyla beraber en az iş gücüne sahip ülke olmakla beraber çalışan kesimin toplam nüfusa oranı 1/3'tür.**





# GSYİH'nin İşgücüne Paylaşımı

**Arnavutluk hedef pazarlar arasında yaklaşık 16,000 USD'lik çalışan başına düşen GSYİH ile orta grup içerisinde.**



# İşsizlik

---

**Arnavutluk da işsizlik oranı 2009 yılında %12,8 - 2010 yılında % 13,7 - 2011 yılı sonunda % 11,50 seviyesindedir.**

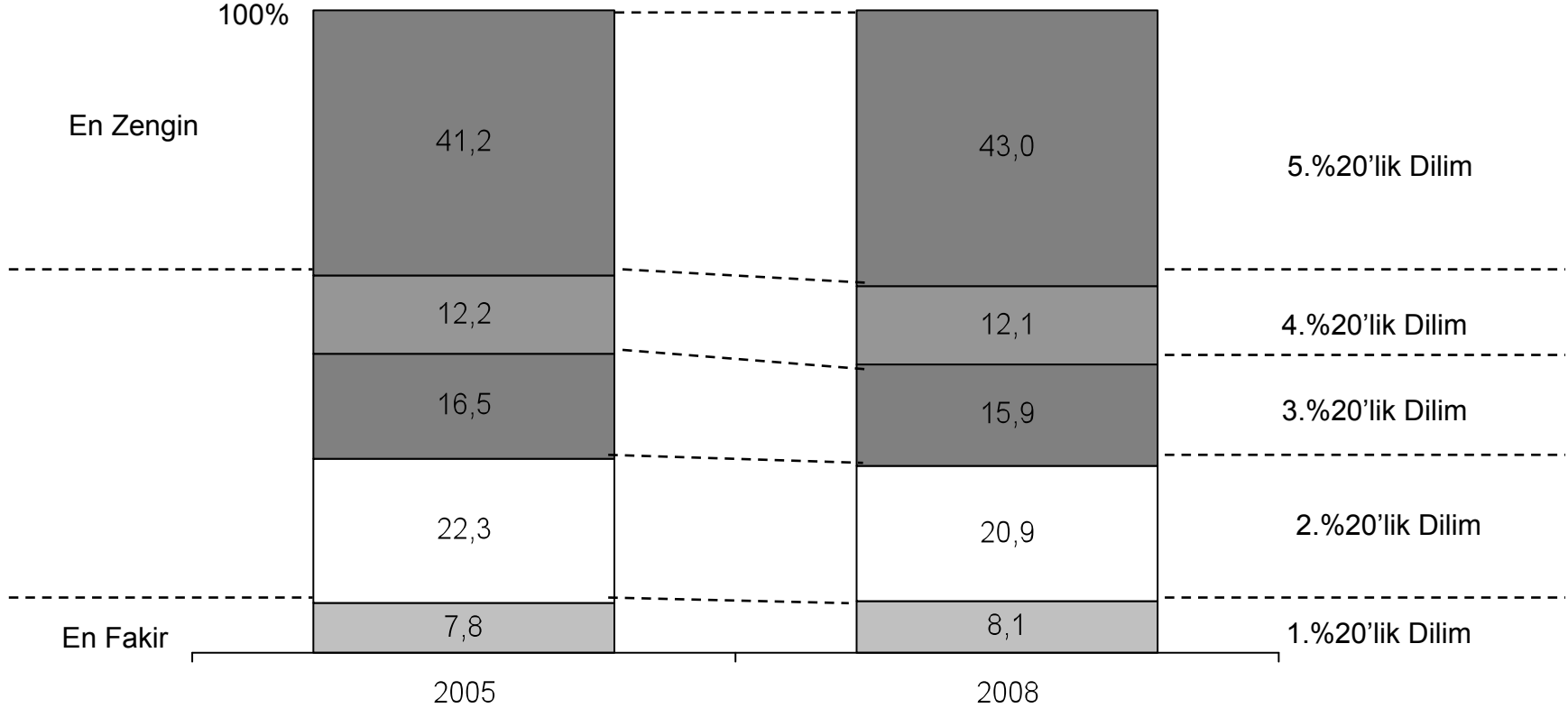
**Resmi verilere göre, Arnavutluk Dünya'da işsizliğin en fazla olduğu 142'üncü ülke.**

- Ülke genelinde işgücü sayısının 1.053 Milyon olduğu tahmin edilmektedir.
- Ülkede eğitime ve bilimsel çalışmalara çok az ödenek verildiğinden 1990-99 yılları arasında akademisyenlerin %40'ı ülkeden göç etmiştir.
- İşsizlik kadınlarda ve genç nüfus içerisinde daha yüksek olduğu gözlemlenmektedir. Özellikle 15-24 yaş arası genç erkek nüfusunda görülen işsizlik oranı %41,6'dır.
- Ülkede yapılan reformların olumlu sonuç vermesine ve en etkin sektörlerin başında Tarım gelmesine rağmen ülkedeki fakirlik seviyesi %12,5 civarındadır.
- Satın alma gücü paritesine göre 12 aylık bir çalışan ücreti 5.040 USD seviyesindedir.

# Sosyo Ekonomik Gruplar

**Arnavutluk sosyo ekonomik gruplarını incelediğimizde ülkede yapılan reformlar ve ülkenin ekonomik kalkınması sonucunda gelir dağılımının alt kesimlerinde düşüşler gözlemlenirken, %20'lik en zengin grubun payı artmıştır.**

## Sosyo Ekonomik Grupların %20'lik Dilimlere Göre Kırılımı



# İçerik

---

**1-Ülke Profili ve Makro Ekonomik Bakış**

**2-Sosyo-Ekonomik ve Demografik Yapı**

**3-Perakende Pazarı ve Rekabet**

**4-Emlak**

**5-Dış Ticaret**

**6-İnsan Kaynakları Uygulamaları**

**7-Finansal Yapı ve Dinamikler**

# Perakende Pazarına Genel Bakış

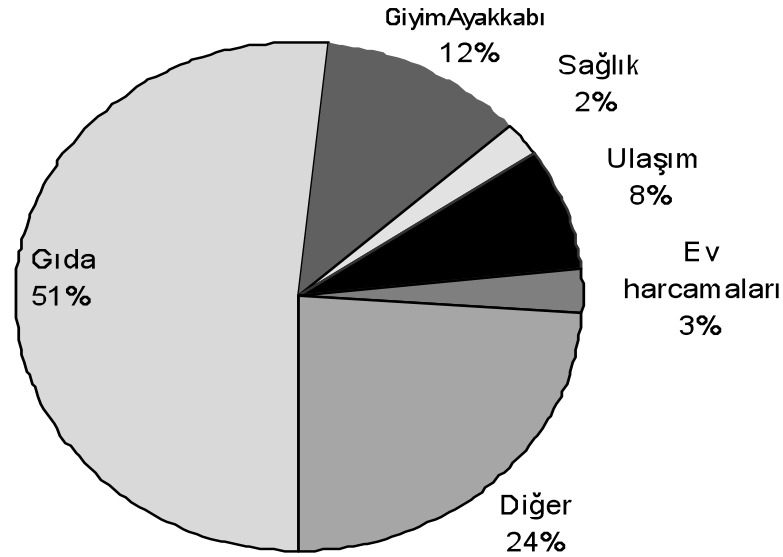
---

1. Perakende pazarı Avrupa genelinin üzerinde büyümektedir.
2. Organize perakendecilik halen sektör ortalamasının altındadır.
3. Perakende sektörü Tiran şehrinde gelişmeye başladı.
4. Şehirleşmenin ülke genelinde düşük olması önemli bir engel.
5. AVM perakendeciliğinin başlamasıyla birçok yabancı perakendeci ülkeye giriş yaptı.

# Harcanabilir Gelirin Dağılımı

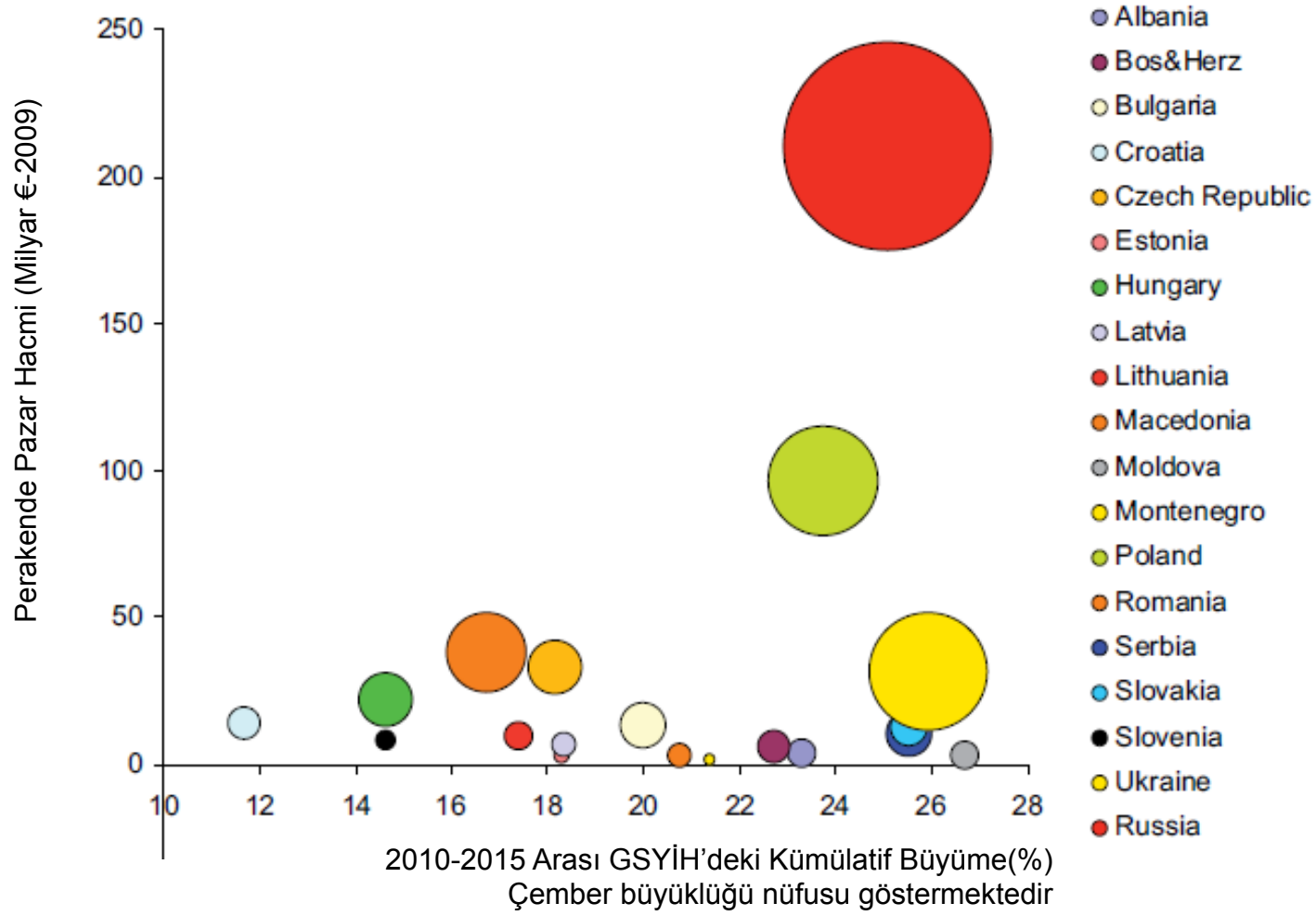
***Tüketiciler harcanabilir gelirlerinin %50'den fazlasını gıdaya ayırırken, hazır-giyim bu gelirin %12'sini, ev harcamaları ise sadece %3'ünü oluşturuyor.***

## Harcanabilir Gelir Dağılımı



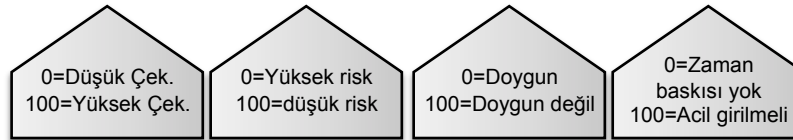
# Perakende Pazarında Mevcut Durum

**Doğu Avrupa ülkeleri içerisinde Arnavutluk'un perakende pazar hacminin 10 milyar € civarında olduğu tahmin edilmektedir. Diğer ülkelere göre perakende pazarının halen gelişim aşamasında olması ve ülke ekonomisine dair olumlu beklentiler pazara olan ilgiyi arttırmaktadır.**



# 2011 Global Perakende Gelişim Endeksi

2011 Sıralama	Ülke	Bölge	Pazar Çekiciliği (%25)	Ülke Riski (%25)	Pazar Doygunluğu (%25)	Zaman Baskısı (%25)	GRDI Skoru	2010 Sıralaması farkı
1	Brezilya	Latin Amerika	100.0	79.4	42.9	63.9	71.5	4
2	Uruguay	Latin Amerika	85.0	73.8	63.6	39.6	65.5	6
3	Şili	Latin Amerika	84.3	100.0	30.3	44.3	64.7	3
4	Hindistan	Asya	28.9	59.9	63.1	100.0	63.0	-1
5	Kuveyt	MENA	80.4	80.6	57.3	27.1	61.3	-3
6	Çin	Asya	49.5	76.5	31.0	87.7	61.2	-5
7	Suudi Arabistan	MENA	70.9	80.7	50.6	35.7	59.5	-3
8	Peru	Latin Amerika	39.8	61.5	72.0	59.5	58.2	1
9	BAE	MENA	87.6	88.9	12.6	42.9	58.0	-2
10	Türkiye	MENA	83.8	65.5	45.0	37.0	57.8	8
11	Lübnan	MENA	56.3	43.0	57.5	53.8	52.6	Bilinmiyor
12	Mısır	MENA	22.1	49.5	85.5	52.7	52.5	1
13	Arnavutluk	Doğu Avrupa	19.9	48.3	79.6	60.5	52.1	-1
14	Rusya	Doğu Avrupa	76.2	49.1	30.9	51.0	51.8	-4
15	Kazakistan	Asya	29.2	30.1	87.5	60.1	51.7	Bilinmiyor
16	Endonezya	Asya	38.2	53.0	54.5	58.8	51.1	0
17	Fas	MENA	22.6	72.9	52.8	54.8	50.8	-2
18	Filipinler	Asya	26.2	54.3	66.1	51.0	49.4	4
19	Tunus	MENA	37.5	75.2	63.0	21.3	49.3	-7
20	Sri Lanka	Asya	8.4	52.6	86.5	42.4	47.5	Bilinmiyor





# İçerik

---

**1-Ülke Profili ve Makro Ekonomik Bakış**

**2-Sosyo-Ekonomik ve Demografik Yapı**

**3-Perakende Pazarı ve Rekabet**

**4-Emlak**

**5-Dış Ticaret**

**6-İnsan Kaynakları Uygulamaları**

**7-Finansal Yapı ve Dinamikler**

# Genel Görünüm

---

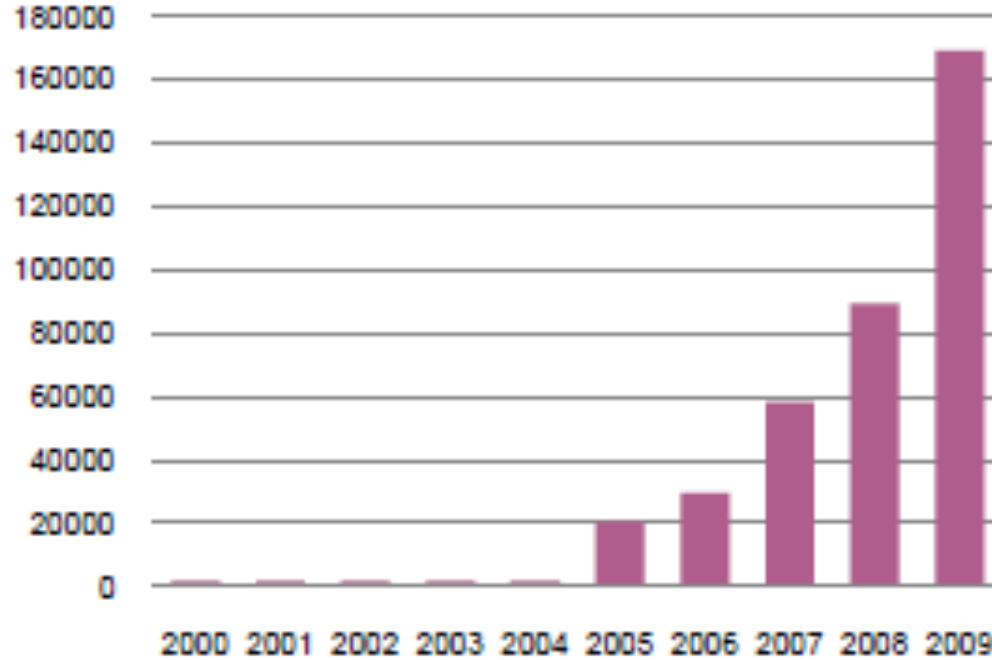
1. AVM yatırımlarının 2005 sonrasında başlamasıyla organize perakendeciliğe adım atıldı.
2. Kişibaşına düşen kiralanabilir alan diğer ülkelere kıyasla çok düşük.
3. Önümüzdeki 2 yıl içerisinde yapılacak AVM'ler ile mevcut AVM stoğunun %50 oranında artması beklenmektedir.
4. Bugüne kadar küçük ve orta ölçekli AVM'ler ön planda oldu. Önümüzdeki dönemde yeni büyük AVM'lerin hizmete açılması ile büyük markaların mevcut yerlerini bırakıp yeni AVM'lere geçmesi beklenmektedir.
5. Perakendeciliğe uygun alanın sınırlı olmasından dolayı, global krizin kiralara etkisi asgari seviyede olmuştur.

# AVM Gelişimi

---

**2005 sonrasında AVM yatırımlarında bir gelişim gösteren Arnavutlukda; 2009 yılında hizmete giren 40.000m<sup>2</sup>'lik City Park AVM ile toplam kiralanabilir alan 160.000m<sup>2</sup>'ye ulaştı.**

Toplam Kiralanabilir Alan (m<sup>2</sup>)



# Önemli AVM'ler

---

## Önemli AVM'ler

<u>Bitiş Yılı</u>	<u>AVM / Park</u>	<u>GLA (m2)</u>
2005	European Trade Center	9,000
2005	Twin Towers	5,000
2005	Qendra Tregtare Univers	21,000
2007	Casa Italia	17,400
2008	Kristal	10,200
2008	Condor	10,000
2009	Olympia	6,800
2009	ABA Business Center	8,900
2009	Praktiker	11,000
2009	City Park	40,000
2009	Megatek	20,000

2011'de yapımı tamamlanan 55.000m2lik Tirana East Gate ideal bir AVM olması beklenmektedir.

## Ticari Koşullar

---

1. Doluluk oranı %100'e yakın olmasına karşın 2009 yılı boyunca önemli cadde ve AVM'lerde kiralar ufak da olsa bir düşüş gözlendi.
2. Caddelerde mağazanın konumuna bağlı olarak m2 kiralari 15-67€ arasında değişmektedir.
3. Ara sokaklarda kira skalasının 15-35€ arasına kadar düşmektedir.
4. Küçük ve orta ölçekli AVM'lerde kiralar 10-25€ arasındayken büyük AVM'lerde ortalama m2 kiralar 70€'ya kadar çıkmaktadır.

# İçerik

---

**1-Ülke Profili ve Makro Ekonomik Bakış**

**2-Sosyo-Ekonomik ve Demografik Yapı**

**3-Perakende Pazarı ve Rekabet**

**4-Emlak**

**5-Dış Ticaret**

**6-İnsan Kaynakları Uygulamaları**

**7-Finansal Yapı ve Dinamikler**

# Arnavutluk'da İthalat Rejimleri

---

- Gümrük rejimine göre, malların serbest dolaşıma sunulması veya ithal edilmesi, malların kalıcı olarak Arnavutluk sınırları içine girmesidir.
- İthalattan alınan Katma Değer Vergisi (KDV) malların Arnavutluk'a girişi anında ödenmektedir. KDV vergilendirilen değer %20'sidir.
- Üretim, inşaat, telekomünikasyon sanayilerinde ve Arnavutluk Enerji Kurumu'ndaki yatırımlar için ithal edilen makineler ve cihazlar için KDV'de indirim uygulanmaktadır.
- Bu sisteme göre, KDV ithal sırasında gümrük noktasında değil, vergi ödeyenin kayıtlı olduğu en yakın vergi dairesine ödenmektedir.
- Arnavutluk Cumhuriyeti'nin katıldığı uluslararası anlaşmalarca öngörülen uluslararası gümrük mevzuatı. Arnavutluk Cumhuriyeti'ne ithal edilen mallar özel durumlar haricinde, zorunlu gümrük vergisine tabi tutulmaktadır.
- Malların türüne göre %0, %2, %5, %6, %8, %10, %15 değerinde tarifler uygulanmaktadır.

# Arnavutluk'da İthalat Rejimleri ve Türkiye

---

- Arnavutluk ve Türkiye arasında imzalanan serbest ticaret anlaşması 1 Mayıs 2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
- Bu anlaşma çerçevesinde Arnavutluk menşeli sanayi mallarının ihracatında gümrük vergileri sıfırlanacak. Buna karşılık Arnavutluk'a ithal edilen Türkiye menşeli sanayi ürünlerinin %80'den fazlasının gümrük vergileri kaldırılacaktır. Geriye kalan sanayi ürünlerinin gümrük vergileri anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yıllık %20'lik eşit indirimlerle, beşinci yılın başında tamamen sıfırlanacaktır. Ayrıca sanayi mallarına AB'ne tanınan tavizler ve gelecekte doğacak avantajlı durumlar aynı şekilde Türkiye'ye yansıtılacaktır.
- Türkiye ve Arnavutluk arasında ticari potansiyeli olan tarım ürünleri içinde karşılıklı sınırsız kontenjanla beraber gümrük verileri sıfır olacaktır. Bu ürünler Türkiye için önemli ihraç kalemleri olan işlenmiş tarım ürünleri, kuru meyveler, narenciye, bakliyat ve taze sebze ve meyveler yer almaktadır.



# İthalat Esnasında Uygulanan Vergiler

---

## Gümrük Vergisi:

	<u>Oranla</u>
-Farmakoloji ürünleri, kitap, gazete ve dergi	% 0
-Hububat, plastik ürünler, tekstil fiberleri	% 2
-Alkollü içecekler, ağaç ürünleri, kağıt ve kırtasiye ürünleri	% 5
-Tekstil ve deri ürünlerinin bakımı için kullanılan ilaçlar	% 8
-Tekstil metrajları, İşlenmiş deri	%10
-Mobilya ve ev elektrik aletleri, Hazır giyim, Oyuncaklar	%15

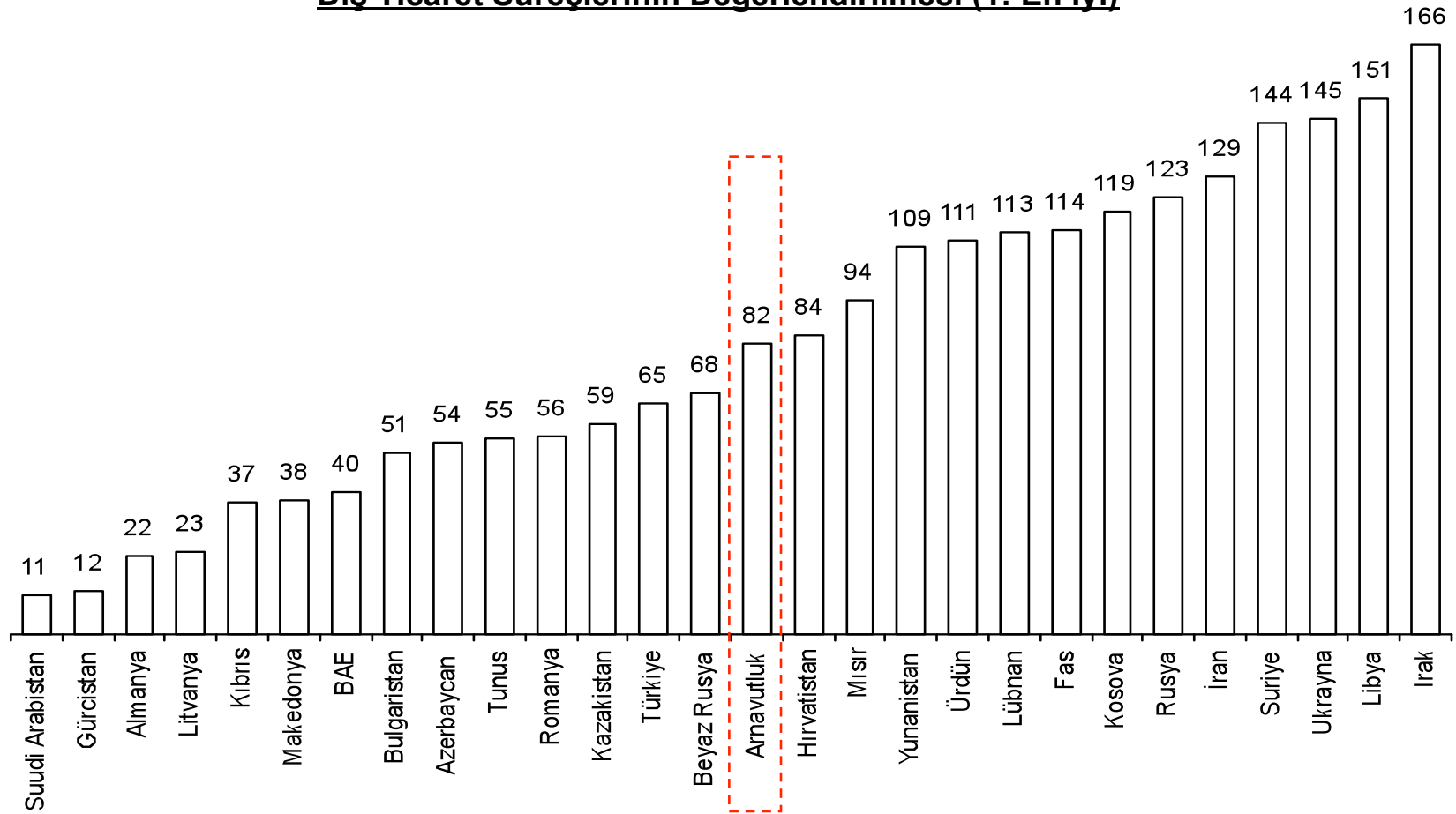
## Katma Değer Vergisi:

-Genel:	%20
---------	-----

# Arnavutluk'da Dış Ticaret Süreçlerinin Değerlendirilmesi

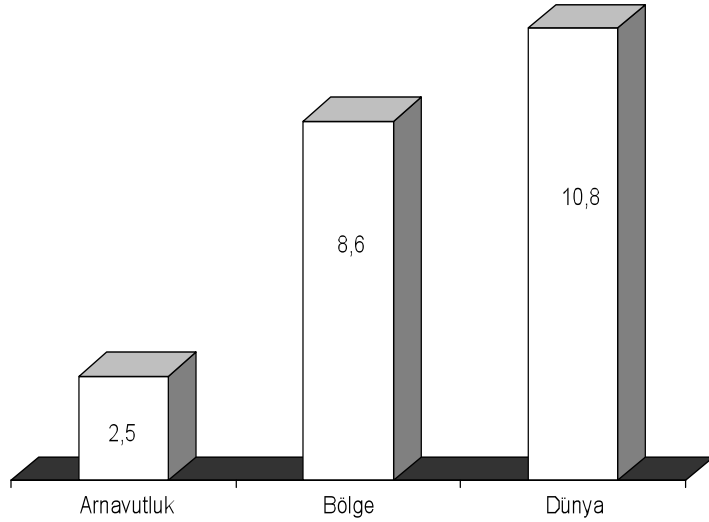
**Dünya Bankası tarafından 183 ülke için yapılan bir araştırmada; Arnavutluk dış ticaret süreçlerinde hedef pazarlar içerisinde orta derecede performans gösteren ülkedir.**

## Dış Ticaret Süreçlerinin Değerlendirilmesi (1: En iyi)



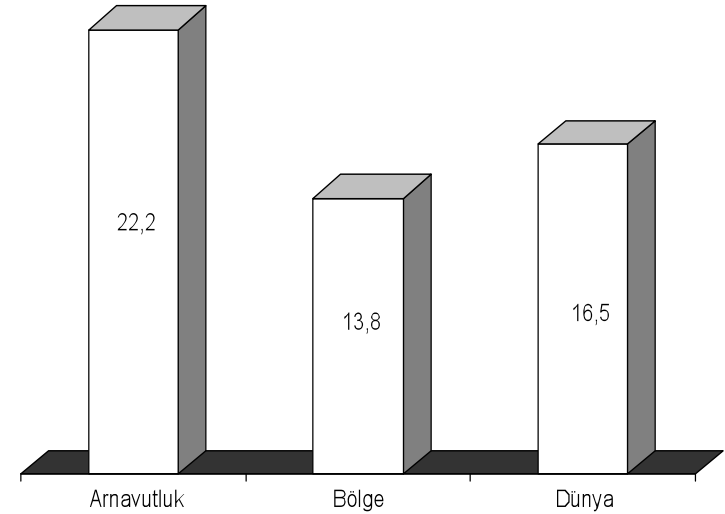
# Gümrük Mevzuatında Yaşanmış Süreçler

## İthalat esnasında ürünlerin gümrükten çekilme süreci(gün)



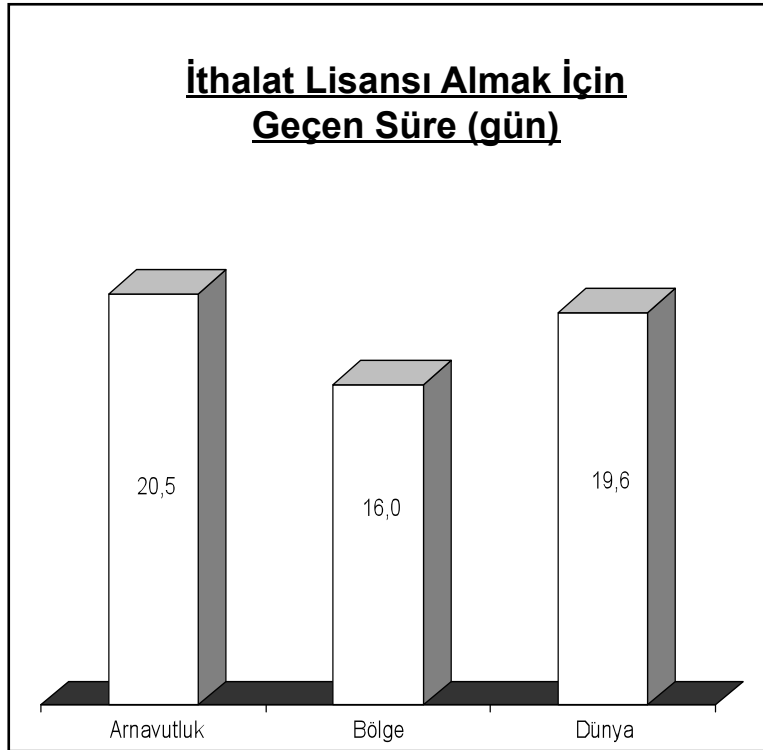
Gümrükten ürün çekilme süreci hem dünya hemde bölgesel ortalamasının altındadır.

## İthalatçı firmaların Gümrük ve Vergi Mevzuatını Ana Sorun Görmesi (%)



İthalatçı firmalar için mevzuat ve vergiler ana sorun olarak ortaya çıkıyor.

# İthalat Lisansı



*İthalatçı lisansı alabilmek için harcanan süre dünya ortalamasının üstündedir.*

Ana Sebepler:

- Süreçlerin yeteri kadar tanımlı olmaması

# Arnavutluk'daki Resmi Kurumlar ve Dernekler

---

## **TÜRKİYE CUMHURİYETİ TİRANA BÜYÜKELÇİLİĞİ**

Adres : Ambasadada Turke, Rruga e Elbasanit no:65 Tirana-Arnavutluk ALBANIA

Telefon: 00 355 42 380 350/351/352/353

Faks : 00 355 42 347 767

E-Posta: turkemb@atnet.al

## **ASKERİ ATAŞELİK**

Adresi : Ambasadada Turke Rruga e Elbasanit no:65 Tirana-Arnavutluk ALBANIA

Telefon: 00 355 42 347 768

Faks : 00 355 42 380 386

E-Posta: asat.tiran@tsk.mil.tr

## **TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ**

Adresi : Rruga e Deshmoret e 4 Shkurtit Kompleksi Green Park, Kulla 2, Kat:6 No:20 Tirana-Arnavutluk

Telefon: 00355-42 27 19 27

Faks : 00 355-42 25 65 48

E-Posta: tiran@dtm.gov.tr

## **DİN İŞLERİ MÜŞAVİRLİĞİ**

Adresi : Rruga e Elbasanit Nr. 65 Tirane

Tel : 00 355 42 346 818

E-Posta: sabanislek@hotmail.com

## **TÜRK İŞBİRLİĞİ VE KALKINMA AJANSI**

Arnavutluk Koordinatörlüğü

Adresi : Rruga Elbasanit 125/1 Tirana, ALBANIA

E-Posta: tiran@tika.gov.tr

Tel : (00.355) 42 366 416

Faks : (00.355) 42 366 418

# Arnavutluk'daki Resmi Kurumlar ve Dernekler

---

## **YUNUS EMRE KÜLTÜR MERKEZİ**

Adresi : Rruga Arben Broci Nr.6 Tirane

Tel : 00 355 42 451 055

E-Posta: tiran@yunusemrevakfi.com

## **Standardizasyon Genel Müdürlüğü**

Adres : Rr. "Mine Peza", Nr. 143/3, Tirana, Arnavutluk

Tel & Faks : +355 42 226 255 / +355 42 247 177

Web : www.dps.gov.al

## **Arnavutluk Mali Denetim Kurumu**

Adres : Rr. "Dora D'Istria", Nr:10, Tirana, Arnavutluk

Tel & Faks : +355 42 228 260 / +355 42 247 148

E-Posta : amf@amf.gov.al

Web : www.amf.gov.al

## **Arnavutluk Tarım ve Ticaret Kurulu –KASH**

Adres : Rr. "Mine Peza", Pall. 87/3, Kat. 1, Tirana, Arnavutluk

Tel & Faks : +355 42 229 445

E-Posta : info@kash.org.al , zteqja@kash.org.al

Web : www.kash.org.al

## **Ulusal Turizm Ajansı**

Adres : Rr. "Abdi Toptani", Nr: 4 , 1010 Tirana, Arnavutluk

Tel & Faks : +355 42 260 224

E-Posta : info@albaniantourism.com , info@akt.gov.al

Web : www.albaniantourism.com , www.akt.gov.al

## **Gümrükler Genel Müdürlüğü**

Adres : Rr. "Sami Frashëri", Tirana, Arnavutluk

Tel & Faks : +355 42 234 499 / +355 42 243 914

Web : www.dogana.gov.al

# Arnavutluk'daki Resmi Kurumlar ve Dernekler

---

## **Genel Vergi M¼d¼rl¼g¼**

Adres : Rr. "Mustafa Lleshi", Nr.7, Tirana, Arnavutluk  
Tel & Faks : +355 42 276 893 / +355 42 374 159  
Web : [www.tatime.gov.al](http://www.tatime.gov.al)

## **İstatistik Enstit¼s¼**

Adres : Blv. " Zhan D'Ark", Nr.3, Tirana, Arnavutluk  
Tel : +355 42 222 411 / +355 42 233 356  
Faks : +355 42 228 300  
Web : [www.instat.gov.al](http://www.instat.gov.al)

## **Patent ve Marka M¼d¼rl¼g¼**

Adres : Blv. " Zhan D'Ark", Nr.3, Tirana, Arnavutluk  
Tel & Faks : +355 42 234 412  
Web : [www.alpto.gov.al](http://www.alpto.gov.al)

## **Arnavutluk Uluslararası Ticaret Merkezi**

Adres : Rr. "Dëshmorët e 4 Shkurtit", P. Leskova, Kati VI, Ap.28, Tirana, Arnavutluk  
Tel & Faks : +355 42 271 486 / +355 42 271 488  
E-Posta : [acit@acit-al.org](mailto:acit@acit-al.org)  
Web : [www.acit-al.org](http://www.acit-al.org) / [www.ftdb.acit-al.info](http://www.ftdb.acit-al.info)

## **Doğal Kaynaklar Ulusal Ajansı**

Adres : Blv."Bajram Curri" , Blloku Vasil Shanto, Tirana, Arnavutluk  
Tel & Faks : +355 42 257 117 / +355 42 257 382  
E-Posta : [info@akbn.gov.al](mailto:info@akbn.gov.al)  
Web : [www.akbn.gov.al](http://www.akbn.gov.al)

# İçerik

---

**1-Ülke Profili ve Makro Ekonomik Bakış**

**2-Sosyo-Ekonomik ve Demografik Yapı**

**3-Perakende Pazarı ve Rekabet**

**4-Emlak**

**5-Dış Ticaret**

**6-İnsan Kaynakları Uygulamaları**

**7-Finansal Yapı ve Dinamikler**

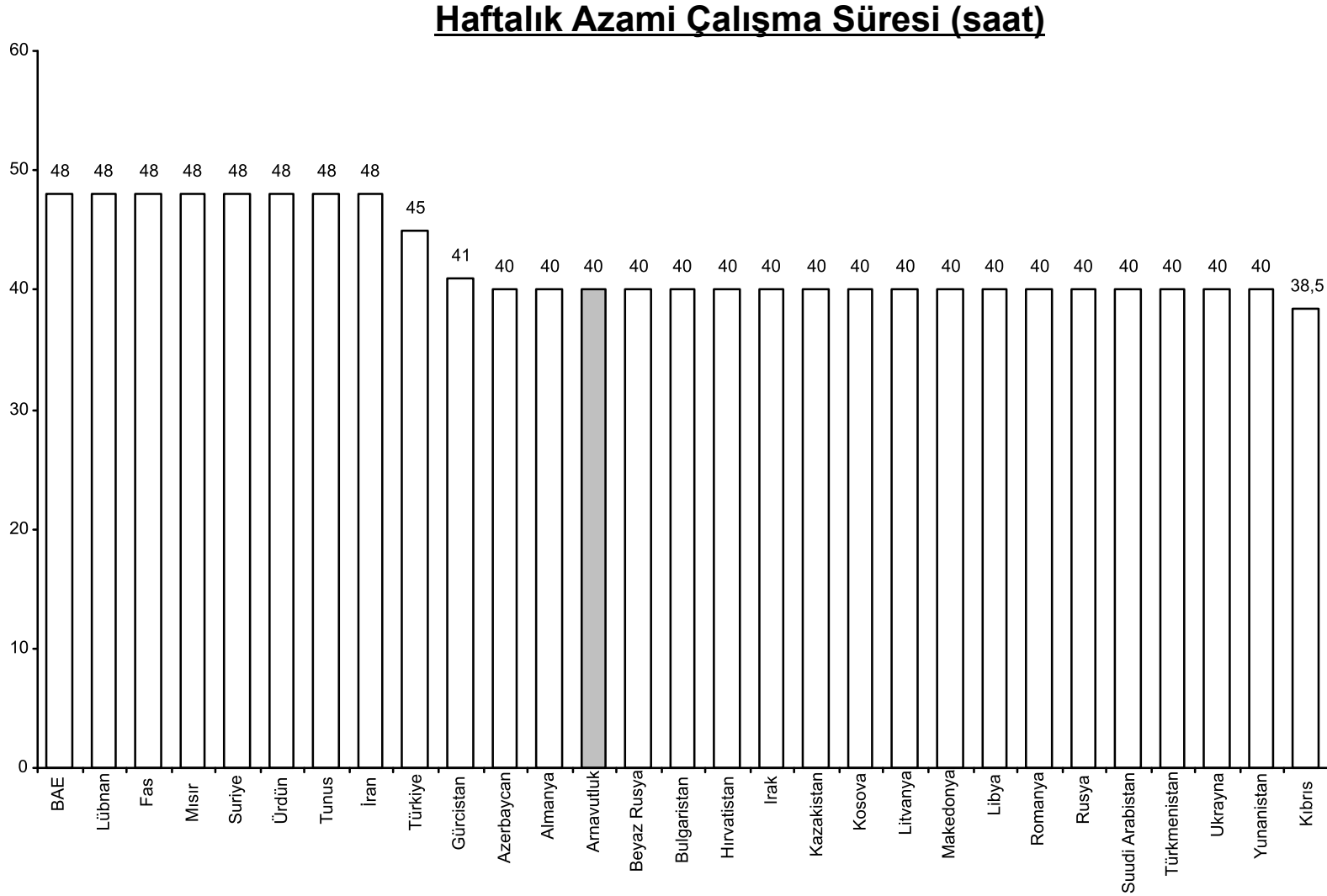


# İş Gücü Profili

---

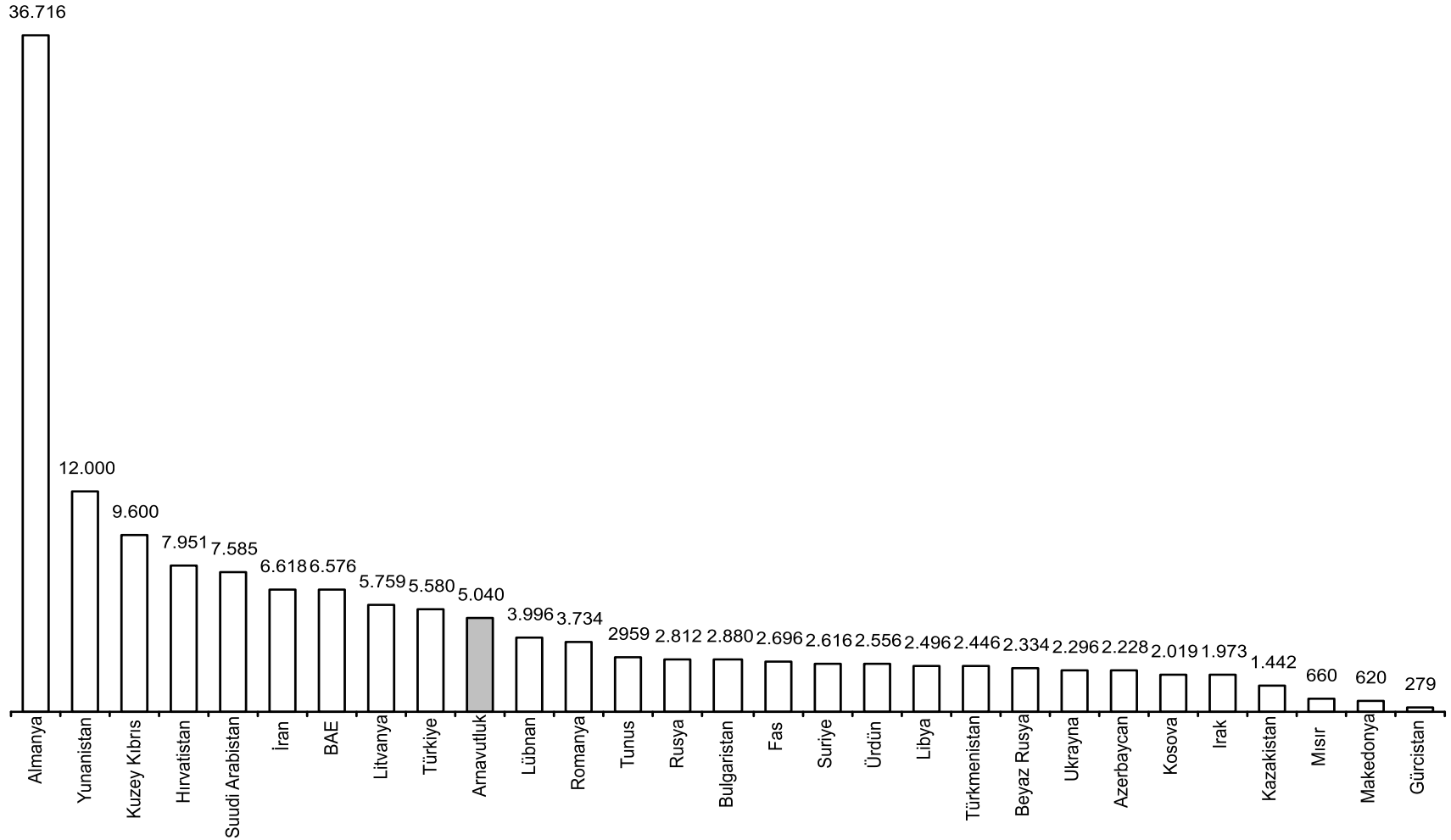
1. Sektör genelinde kaliteli ve eğitimli işgücü yetersiz
2. Şirkete ve markaya bağlılık bölge ülkelere göre yüksek
3. Yabancı bir şirkette ve markada çalışma isteği yüksek
4. Ticari ahlak seviyeleri ortalamanın üzerinde
5. Çalışma saatlerine sadıklar

# Haftalık Azami Çalışma Süresi



# Yıllık Brüt Asgari Ücret

## Yıllık Brüt Asgari Ücret (\$)



# Dikkat Edilmesi Gereken Konular

---

1. Günlük ortalama çalışma süresi 8 saattir.
2. Yasalar gereği bir hafta içerisinde fazla mesai 10 saat ile sınırlıdır.
3. Maaş ödemeleri ayda minimum 1 seferde yapılıyor.
4. Maaşların kanunen resmi gösterilmesi önemli.
5. Fazla mesai uygulamasında normal saat ücretinin %25'i kadardır. Gece mesai için bu oran %50; haftasonu mesai için %25'dir.
6. İlk yıldan itibaren yıllık izin süresi minimum 20 işgünüdür.
7. Sosyal güvenlik için işveren payı %15 iken; sağlık sigortası için işveren payı %1,7'dir.

# İçerik

---

**1-Ülke Profili ve Makro Ekonomik Bakış**

**2-Sosyo-Ekonomik ve Demografik Yapı**

**3-Perakende Pazarı ve Rekabet**

**4-Emlak**

**5-Dış Ticaret**

**6-İnsan Kaynakları Uygulamaları**

**7-Finansal Yapı ve Dinamikler**

# Yasal Süreçler: Şirket Kurulumu

---

***İster gerçek ister tüzel kişilikli yabancılar, herhangi bir izin almaksızın Arnavutluk'ta ekonomik faaliyet gösterebilmektedir. Yabancı yatırımcılar, ekonomik faaliyet ya da yatırım faaliyetlerini gerçekleştirirken, arazi sahibi olmak haricinde yerel yatırımcılarla aynı imkanlara sahiptir.***

## **Önemli Hususlar**

1. Ülkede 1994 yılında yürürlüğe giren Yabancı Yatırımlara İlişkin Kanun, yabancı yatırımcılara bazı temel güvenceleri sağlamaktadır. Bu Kanun'a göre, yabancılar ülkedeki yatırımları ile ilgili tüm maddi ve ayni kazançları ülke dışına transfer edebilmektedir. Yabancı yatırımcılar ile Arnavutluk tarafı arasında yaşanabilecek herhangi bir anlaşmazlık durumunda tahkim yolu açıktır.
2. 1992 yılında çıkarılan Kanun ile ülkede ticari şirketlerin ne şekilde faaliyet gösterecek oldukları düzenlenmiştir. Arnavutluk'ta şirket kuruluş işlemleri kolaylaştırılmış olup, şirket kuruluşu için Milli Sicil Merkezine (QKR) ve Ticaret-Sanayi Odalarına başvurup kayıt olunmalıdır.
3. Limited şirketler, ülkede en yaygın olan şirket türüdür. Ortakların şirket borçlarından şirket sermayesine katkıları oranında sorumlu olduğu bu şirket türünü kurmak için gereken asgari sermaye tutarı 100 000 Lek'tir. Milli Sicil Merkezi'nde istenen belgeler, kurucuların noter tasdikli pasaport fotokopisi, kuruluş sözleşmesi, tüzük, asgari banka teminat mektubu (100.000 Lek), avukata verilen vekaletname ve sicil merkezinde doldurulacak formdur.

# Yasal Süreçler: Şirket Kurulumu

---

## Önemli Hususlar

1. Anonim şirketlerde gereken asgari sermaye payı, şirket hisselerinin halka arz edilip edilmemesine bağlı olarak değişmektedir. Hisselerini halka arz eden anonim şirketlerde bu oran 10 milyon Lek, arz etmeyen şirketlerde ise 2 milyon Lek'dir. Sermayenin en az dörtte birinin yatırılması zorunludur. Geri kalanı taahhüt edilebilir.
2. Kayıtların tamamlanmasıyla, elektronik postayla otomatik olarak Milli Sicil Merkezi (QKR), bu durumu Vergilendirme Genel Müdürlüğüne ve Belediye Vergilendirme Bölümüne bildirir. Her yeni kayıt için ilgili Belediyelere şirketlerin adresleri ve diğer bilgiler tebliğ edilir. Vergi Levhası/ Numarası (NİPT) bu kayıtlar sırasında hazırlanır.
3. Kayıt işlemleri ortalama 15 gün içinde bitirilmektedir. Şirket kurulduktan sonra, Vergi Numarası verilir ve bir ay içinde Belediye Vergileri yatırılır. Ayrıca Sosyal Sigorta Müdürlüğüne kayıt olunur. Belediye Vergisi (ortalama); tabela için 3 000 Lek, temizlik için 7000 Lek, yeşillik için 2 000 Lek, ofis için metrekare başına hesaplanarak ödenir.
4. Hangi tür olursa olsun şirketler Tiran Bölge Mahkemesi Şirket Tescil Ofisi'ne tescil ettirilmelidir. Bu başvuru yapılırken, talep dilekçesi, şirket sözleşmesi, şirket statüsü, sermayenin ödendiğine dair belge ve şirket kurucu ve yöneticilerinin kimlikleri ibraz edilmelidir. Bu belgelerin hepsi Arnavutça hazırlanmalı ve noterden tasdik ettirilmelidir. Diğer taraftan Ticaret Kanunu'na göre ülkede açılacak şubelerin de aynı ofiste tescili zorunludur.

# Yasal Süreçler: Şirket Kurulumu

---

## Kuruluş için Gerekli Belgeler

- Türkiye'deki şirketin ana sözleşmesi
- Türkiye'deki ticaret sicili kaydı
- Türkiye'deki vergi dairesi belgesi
- Türkiye'deki sosyal sigorta belgesi
- Türkiye'deki şirketin (şirket veya şube veya temsilcilik açılacağına dair) Genel Kurul Kararı
- Türkiye'deki şirketin son yıl mali bilançosu
- kurucuların noter tasdikli pasaport fotokopisi
- Arnavutluk'taki kuruluş sözleşmesi
- Arnavutluk'taki tüzük/ana sözleşme
- Arnavutluk'taki banka teminat mektubu (asgari 100 000 Lek)
- Arnavutluk'taki avukata verilen vekaletname
- Milli Sicil Merkezi'nde doldurulan formdur



## Şirket Kuruluşu

---

**Arnavutluk da şirket kuruluşu bölgedeki diğer ülkelere ve OECD üye ülkelere göre maliyetli olsa da prosedürlerin az olması ve minimum sermayenin olmaması avantaj sağlamaktadır.**

	Arnavutluk	Bölge	OECD
Prosedürler	5	6	5
Süre (gün)	5	16	13
Maliyet (%Kişi başı GNI)	29	8.3	4.7
Min. Ser. (% Kişi başı gelir)	0	10	14.1

# Vergi Mevzuatı

---

Kurumlar Vergisi	%10
Katma Değer Vergisi	%20
Gerçek Kişilerin Gelir Vergisi	%10

# Muhasebe Standartları ve Uyulması Gereken Kurallar

---

***Muhasebe standartları ve finansal raporlar yetkili kurum ve kuruluş tarafından düzenlenmektedir.***

***Finansal olmayan kuruluşlar IAS/IFRS kullanabilir, bankalarda IAS/IFRS kullanmak zorundadır.***

***Arnavutluk muhasebe standartları; hem uluslar arası muhasebe standartları hem de ulusal muhasebe standartları adı altında düzenlenerek mali denetimi en etkin şekilde kullanmaktadırlar.***

***1993 yılında hazırlana Mali Kanundan sonra 2004 yılında Mali ve Finansal Düzenleme kanunu adı altında çıkan yeni bir kanunla geliştirilmiş fakat 2006 yılında IFRS ye adaptasyonu gerektiği için 2008 yılında hazırlanan ve şu an kullanılmakta olan Ulusal Muhasebe Standartları uygulanmaktadır.***

# Türk Firmalarının Yaşadığı Sorunlar

---

1. Arnavutluk Banka sistemindeki sorunlar sebebiyle tahsilatta yaşanan sorunlar.
2. Mevzuatta yapılan sık değişiklikler.
3. Bürokrasi ve yargının ağır işlemesi.
4. Kurumlar arası yetki çatışması ve karışıklıklar.
5. Vize alımlarında yaşanan zorluklar.
6. Taşımacılık yapan Türk araçlarının gümrük alanlarında yaşadığı zorluklar.